

FEKETE,
SZERELME,
KERT.

AJ.

FEKETE TIVADAR

SZERELMES KERT

MODERN ROMÁN KÖLTŐK ANTOLÓGIÁJA

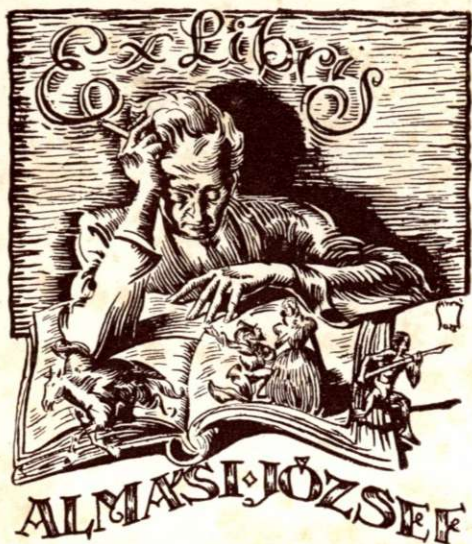
GRAFICA-KIADÁS, ARAD

1924

FEKETE TIVADAR

SZERELMES KERT

Modern román költők antológiája

GRAFICA KIADÁS, ARAD
1924.

69119

*Ebből a könyvből
kétszáz számozott példány készült;
előkelő kötésben, hollandi papiroson,
kétszinnyomásban. Az amatőr pél-
dányokat a fordító kézjegye dedikálta
és nem kerültek a könyvárusi forga-
lomba.*

Ezt a könyvet
Theodorescu - Sion bucarestii festő-
művész címlaprajza és könyvjegyei
diszítik.

A „Szerelmes kert“ elé.

*„L'amour est la plus grande miracle
de la civilisation.“*

Stendhal.

Ez a könyv a mai román líra legrepregnásabb figuráit mutatja be; s mielőtt utjára indul és esztéták, kritikusok és olvasók forró ítélet-kazánjában főne meg, vagy lehet: égne el; meg kell írni, hogy hogyan született, mit tartok én a könyv hibájának és ugyanakkor biztos erényének is. Hiszem, hogy ezzel a kötettel hiányt pótolok és azt is hiszem, hogy az elcsatolt Erdély magyar intellektuális rétegződése vajmi keveset tud, akar tudni, vagy tart a mai román irodalomról általában. (Másszóval: nem is kíváncsi rá tulságosan.) De az, hogy politikai elhelyezkedésen, vagy történeti véletlenségeken muljék az irodalom iránt való érdeklődés, éppen olyan nonsens, mint tesszem fel, ha azért nem veszek a mai esti koncertre frakkot, mert kint, a kertben, máról-holnapra elhervadt a hortenzia. Frakk és hortenzia, irodalom és esetleges történeti befejezettségek: külön-külön dolgok és mégis csak megmosolyogni való lenne, mondjuk, az az olasz, vagy német intellektus, aki a mai román irodalomról lévén szó, kijelentené, hogy egyetlen költőt sem ismer. Pedig: Róma, vagy Hamburg, messzebb esik Bucurestitől, mint Kolozsvár, vagy Vásárhely s akár passzív politikájú az erdélyi magyar, akár aktív: mégis illendőség tudnia, hogy ki volt itt a költő, vagy legalább, ki *ma* itt a költő. Ez — magyarázni fölösleges — még csak állampolitikai közeledést sem jelent. Egyszerűen nem több, mint a kulturember irodalmi szomszúságának biztos lehütése, nemzetiségre való tekintet nélkül. Ott aztán valóban lehet vitatkozni, s e disputába igazán be lehetne vonni szomoru tanuságtételre Erdély valamennyi íróját és költőjét: hogy van-e ilyen szomszúság, vagy nincs? . . .

Sorsunk, hogy ott is oltsuk ezt a szomszúságot, ahol nincs. Mégis, keveseknek, talán eszükbe jut, vagy kedvük támad meggondolni a kapcsolatokat a francia és román líra között, épen olyan módon, ahogy Petőfi magyarázóí keresték a szálakat közte és Béranger között, vagy, mint ahogy a mai magyar líra kertjében andalogva, eszünkbe juthat, hogy miben rokon Ady Endre Verlaine-el vagy Kosztolányi: Rainer Maria Rilkével? Ezért a kevés olvasóért is érdemes volt lefordítani az itt bemutatkozó po-

étákat, akik vitán felül, többnyire európai értékeket adnak és néhol a megdöbbenésig friss, erős és meglepő képekkel, nem egyszer pedig olyan dekadens finomságokkal hatnak, mint egy virágzásába belefáradt, részeg tubarózsa. (Ion Minulescure és az ő iskolájára gondolok, szemben a filozófus Crăinic-al, a Végtelen felé ügető Blagával, vagy a komor Botezzel.) A román líra későn, vagy korán: bekapcsolódott a kontinens irodalmi áramlataiba s nem véletlen, hogy Minulescu Ady Endre előtt négy esztendővel forgatja föl gyökerestől a román lírát és megalkotja a bucurestii román szimbolista iskolát. Oly frissek a román líra tradíciói, hogy szinte még a Mához tartoznak az Eminescu-iskolások is. A nemzet maga is fiatalabb történelmű, semmily képet lehessen adni az útról, Eminescuig: de Eminescutól máig: ime. e könyv, amibe akkor kezdtem, amikor Aradon a „*Fekete Macska*” című furcsa folyóiratot megindítottam s akkor kaptam végleg kedvet hozzá, amikor a folyóirat, mint minden ami bátor, új és szokatlan errefelé, hősi halált halt Erdélyünk virányaiban és irányjaiban, a 8-ik szám után, egy Bayros-illusztrációval a címlapon. 1923. januárját irtuk, olyan időt épen, amikor magyar irodalmi vállalkozásnak a határszálon kötelezőleg kellett igyekezni a román szellemiség minden megmozdulására. Motámot szöveg után, nyers fordítás alapján fordítottam az első Cotrus-verset és ez a költő ösztökélt aztán odáig, hogy egészen jelentéktelen román nyelvismeretemet kibővítve, az egész mai román lírára áttérjedjek.

Sokan, akik kéziratban olvasták fordításaimat, főleg azok, akik látták a fordító műhelyének a nyers fordítások után való faragásait és kalapácsütéseit, inkább utánköltésnek mondták e verseket s ha ezt nem ismerem el, sietek mégis megjegyezni hogy a nyersanyag által szervirozott masszát néhol egészen szabadon tálalom fel újra. El kell döntenem, hogy az az ideális műfordítás-e, amelyik mindenáron hűségre törekszik s közben az érthetőség, a melódia és az élvezet rovására dőcög kétségbeesve, vagy az, amely szorosan a költő gondolat- és érzésköré-

ben mozog, lehetőleg megtartja az eredeti versformát is, de mindenestre legelőbb arra törekszik, hogy ami az eredetiben könnyű, a magyarban nehéz lévén – az eredeti könnyűt és az eredeti nehezét egyforma könnyedén interpretálja. A vers *lelke* a legelső. Mindent, még új sorokat is köteleesség hozzákölteni az eredetihez, ha az a hitünk, hogy a magyar olvasó előtt elvesztjük a vers lelkét. A román irodalomról lévén szó, csak példaképen említem George Cozbutot, aki Lord Byron Mazzepáját az angol eredetiből románra közel 300 sorral hosszabban fordította le, mint amilyen hosszú az eredeti. (A román műfordításoknak éppen ez a vers a legsikerültebb, legszebb darabja.) Nem ismerem el, hogy ez a 300 sor többlet: hiba, ha a vers lelke követelte, de hiba, ha 300 sor nélkül a fordítás dőcög, érthetetlen és recsegésében, vagy melódiájában élvezhetetlen. Érzem, hogy nem véték a műfordítás akadémikus szabályai ellen, ha Ion Minulescunak ezt a nyers magyarul hangzó sorát, hogy: „– én, a halvány költő, csak percekért kérek tőled, amíg elmúlnak az évek, „– így adom vissza:

... s én, a sápadt költő,

csak perc-koldus leszek, míg fut száz emberöltő!”

Az eredetiben a költő nem koldul, hanem kér, nem száz emberöltő fut, hanem az évek tűnnek el. Nyertem értelmet, melódiát, a gondolat finomságán se tört csorba és a magyar olvasónak román verset adtam: *magyarul*.

Ha mindazoknak, akik majd hozzászólásra méltatják ezt az antológiát, csak itt akad fenn a kritikájuk, akkor köztük és a fordító között: elvi, sőt esztétikai differenciák vannak a műfordítás lényegét illetően s ez az a különbség, ami engem megnyugtat. Alfred Mosoiu az „Éj himnusza” című versében is hiába keresné az olvasó az eredetiben a középrimek, vagy a végprimek többszöri összecsendülését, viszont: a fordítás ilyen luxust még akkor is megenged magának, ha az eredeti értelmétől nem tér el, de nem is csimpaszkodik görcsösen egy-egy gyöngye szószalmaszába. – Jó, jó – mondaná az olvasó – nagyon hü és na-

gyon ragaszkodó szöveg ez, de hol van belőle a vers lelke? S főleg, — mondja a fordító — hol a vers lelke, amely elsikad és elposványosul a kifejezések kétségbeesett keresésében? S még egy furcsának látszó, de biztos megjegyzés: a fordítót meg kell ismerni a fordításról s a fordításról legalább ilyen mértékben az eredetit. A fordító nemcsak visszaad. Nyelvi és kifejezésbeli szűrőt is használ s miután ez a beszéd, vagy kifejezés mód egészen egyéni lehet, az eredeti vers írójának egyénisége mellett a fordító egyéniségére is rátapinthatok.

A „Szerelmes kert” speciális antológia. Több, mint háromnegyedrésze szerelmes vers. (Ion Pillat-nak „Őszi antológia” című kötete például a román líra ősztémájú költeményeit öleli fel.) Lehet, hogy nem minden poéta ebben erős s lehet, hogy vannak poéták, akik nem is a szerelem kertjében nyilatkoznak meg. A ma dekadens poézise mégis, itt találkozik minden nációnál. Ez az, ami végzetesen emberi és végzetesen örök. A *vant* adom itt, nem a *voltat*. Lehet, hogy egy elkövetkező kötetben mindazokat tolmácsolom, akik itt nem jelentkeztek, vagy akik nem irtak szerelmes verseket. Egy szenvedő emberi korszak bágyadt remegése ezeken a román verseken is végigfut. A költő mindenütt ember. Hogy ilyen válogatásban hoztam a mai román lírát, mentse: hozzám ezek a szempontok állnak legközelebb. A tegnap nálam is csak a ma után következik. Ebben, tudom, együtt lesz velem minden olvasó, aki ezekben a veszekedett, fülldt és hisztérikus időkben a tragikus ember-sors szöges keresztje alatt tántorog.

Ion Minulescunak köszönöm azt az ősztönző szeretetet, amivel e könyv mellé állott.

Arad, 1923 őszén.

FEKETE TIVADAR

D. ANGHEL

Nem lép rá az új utakra, de megmutatja, hogy merre tartanak. Valaki, aki tizenötesztendeig élt Párisban. A nyolcvanas évek francia kultúrájának minden dekadens üttöerét átömleszti magába és egyénisége e hatások között biztosan fejlődik tovább. A fantázia költője és a virágoké. A versei muzsikálnak és színesek. Núanszokban, és megérzésekben gazdag poéta. Anghel líráját a Bánat lengi át. 1914. novemberében, negyvennégy éves korában, öngyilkos lett.

Ex-Voto

Lépj csendesen, a csendet meg ne csengesd,
mint puszta pince hűs sikátorában: —
az örömöd, s a bánatod se pengesd.

Lépj csendesen, ne tudjalak, ne sejtsek,
mint a korán megtépett, kis virágban
szívjam parfümöd, más mindent felejtsek !

Lépj csendesen, vigyázz az ut porára,
a csendet és az utat meg ne csengesd,
gondolj a büszke lelked perc-urára, —

surranj suhogva, szoknyád selyme hangját
se halljam én, nehogy remegje újra
a költő lelke sajnálat-harangját.

Legyőzött emlék, engedj tovaszállni !
A régi gondok szüretjén dőzsölök, —
engedj a csendben elmulást találni.

Lépj csendesen, egy hang, vagy szó se hulljon,
takar sötéten mély, visszhangos boltív,
s ha megszólalnál, csak, hogy megbosszuljon :

a visszhang hívna, mint ahogy a holt hív.

Cythera felé

Hallgassátok a Tavasz indulóját,
és jöjjön, aki vélem jönni tud —
mandolint is hozzon, s koszorút
s Cythera felé vezesse hajóját!

Csak jöjjetek, hol pálmaágu-vértek
romokba dőlt templomot öveznek,
amely felé vonzódva eveznek,
hajósok, akik vissza sohse tértek.

Finom arcélü, édes, holt kedvesek,
ébredjete a dalvarázs alatt,
— művészetemben mind bús áldozat —

és jöjjetek, míg a templom fölremeg,
mint gyöngykapyló a tengerviz alatt, —
s hajónk hajtja a titkos akarat!

Levél

Írom neked, hogy nem léssz elfeledve,
és két hete itt minden mozdulatlan,
az asztalon a keztyűd odavetve,
örzi kezed formáit akaratlan.

A legyeződ is itt van, s hű barátod,
titkot tudó kis tükröd is itt maradt,
ajtók mögött bennt önmagad csodáltad,
szigoru kulcsok zár-lakata alatt.

Szobámban hervadt, lágy illat bujdokol,
e virágokat vissza már nem adom:
a vizpohárban két rózsa haldokol
és két emlékkal több a bánatom.

Itt minden így van és írom én neked,
hogy nem tudom, élek-e még a búmban?
Halott vagyok tán, ki föléledett,
vagy öreg őr, egy hervadt muzeumban?...

Szenvedés

Már jő az ősz, süvöltve suhan szerteszét a szél,
s keresni sorsát messzi tájon, repül a madár.
Én is repülnék, de ahol nem követne engem,
a szenvedés, s a szerelem, jaj, nincs olyan határ.

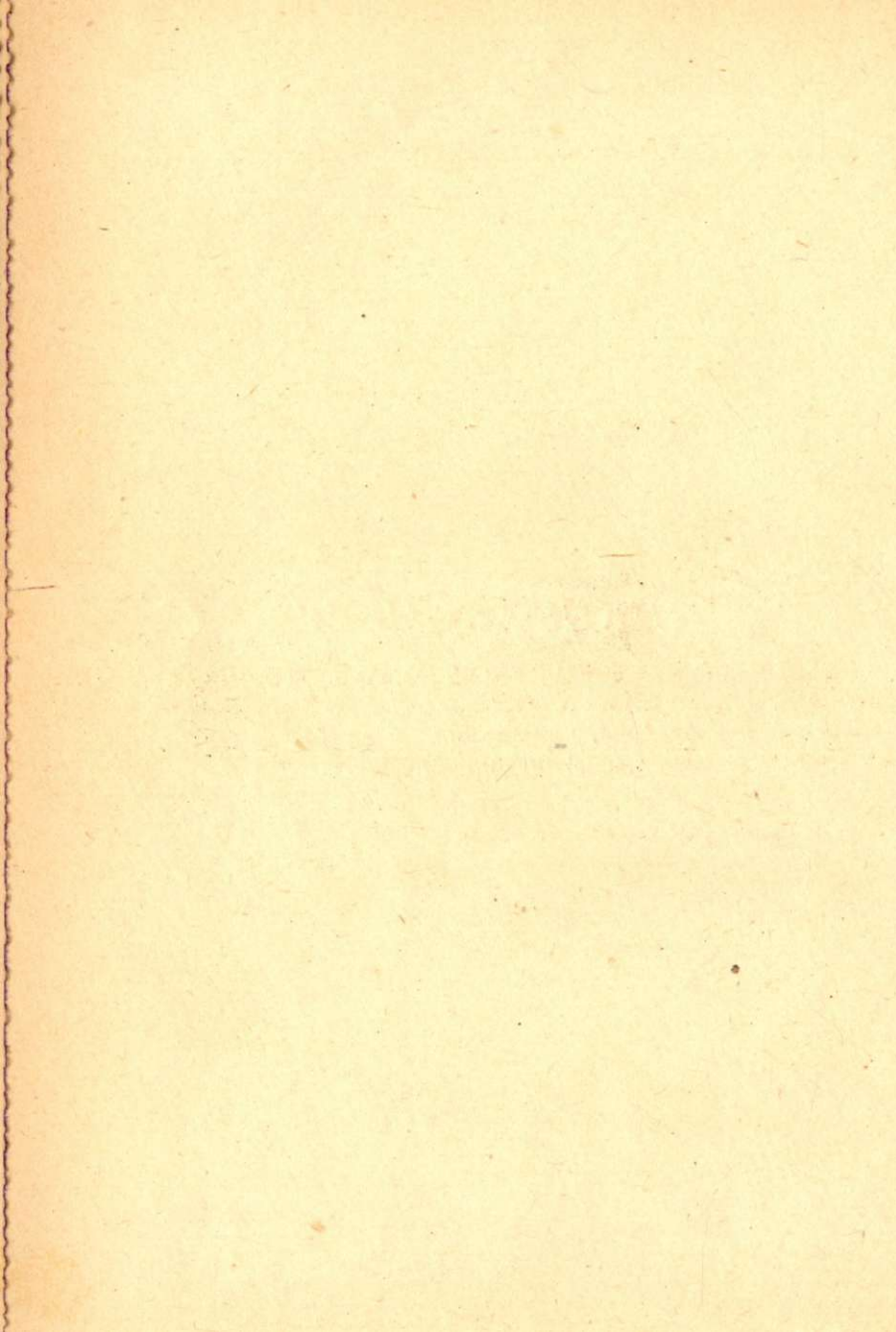
- A szél pityangpihéket tápáz messzi mezőkön,
s égi fodrok közt felhők fekete könnye hullat
langyos esőt a házak szomorúsága fölé.
(S én velük együtt siratom a boldog, drága multat.)

Hisz, mikor elment, a szent, boldog, bolondos lányka,
megkérdezett: mi tört le így, mi bánt hát, vagy mi fáj?
Nem értett meg a kába, hogy azért folyt könnyem,
mert halálos szenvedések titkát őrzi ez a táj.

TUDOR ARGHEZI

*Kitűnő pamfletőr, Románia egyik legjobb harcos-újság-
író tolla, Intuitív költő. Nagy lendületű verseiben mindig
van egy-két megkapó, különös zamatú strófa : az igazi
költő igazi megnyilatkozása.*

Ősz vége

Ki mondaná, hogy erre mégis
virágok nyiltak és az ég is
csalogánydalra hallgatott?
Ki tudja mind a vágyak könnyét
s ki tudja, honnét vette könyvét.
s a cifra, kicsi szallagot?

Kart-karba fűzve ültünk ketten,
és a testünkön önfeledten,
gyujtotta vágyunk már a lázat, —
himbáltak esték, mint a hárfák
szelidek voltunk, mint a nyárfák
beteg és rabszolga-alázat!

Sorstépő, végzetes az óra
jó lenne fujni indulóra
hisz aki itt jár, idegen!
A kertnek büszke, cifra ékét,
az ő emlékét, szeme kékét,
kutatja félő idegem!

Temető ez, hol rám talál a
Mult hideg és csúf halála
és minden csak róla beszél —
lelkemben, mit emléke rombol
a néma sajnálat dorombol
s begöngyölíti azt a szél!

Litániák

Lia, a messziségen,
mint holló, fönt az égen,
a szürkesség felett:
repül feléd a vágyam,
hol síró szellő lágyan,
csak egy: „Isten veled“.

Elmultak már a csókok,
s e bokrétán a pókok,
selyemből sátrat fontak, —
sátor, vagy tán csak baldachin . . .
de siralom és csupa kín:
s benne látok egy halottat.

Ez itt az asztal, édes,
hol álmaid negédes
biborhajnala él,
míg kint, dió-állék felett
borzongat álmod, levelet
a füttyös őszi szél.

Lelkemben alig fér a
halállal terhes éra
és kinn: eső ered . . .
Jó lenne; újra lelnél
kecsesen itt lehelnél
s itt látnám a fejed,

az asztalon, előttem,
hol álomperzsát szőttem,
itt lenne homlokod:
és kéken és lezárva
és csókra sohse várva
hús ajkad, a csukott.

Enyém lenne, enyém,
— szent sirvirágedény —
pokol-hajadnak sodra,
e bűvös, dús fonat!
S ha jő az alkonyat:
merev, bús homlokodra

a homlokom szorítánám,
s emléktűzekre szítnám
multunk, mi elhagyott:
a csókot, a legelsőt,
a holnapot, az elsőt,
s az első tegnapot!

Aztán ujjammal érném
s pilládat arra kérném,
hogy nyiljon újra fel :
s az álmokat, a voltat
s a világot, a holtat,
hadd nyelje újra el.

Hajad gyászfátyolára
meredne, mint csodára
e két bús szemgolyó :
a csókommal takarnám,
a szemfedőt akarnám,
— szent fájdalomfolyó !

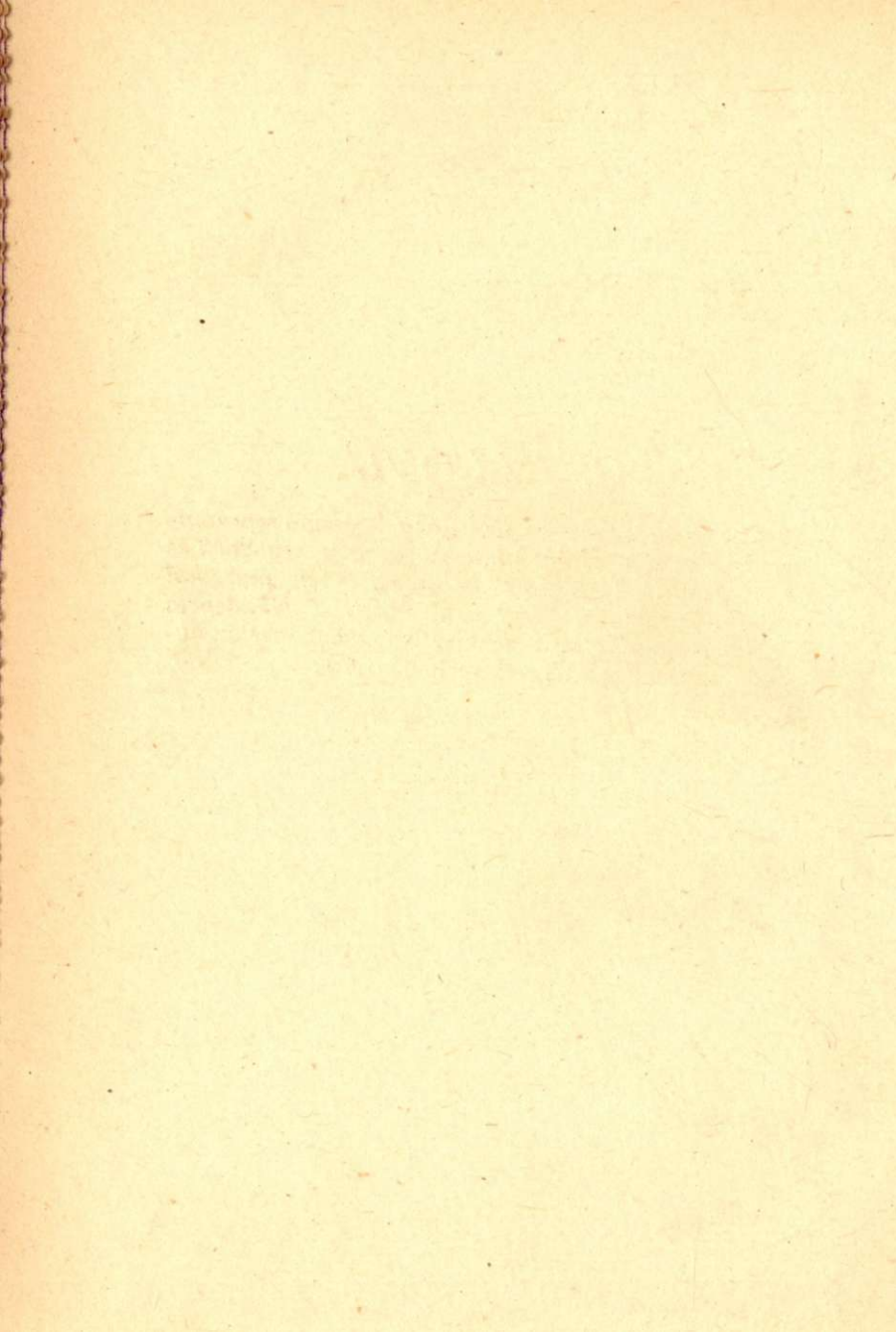
Hajad öleljen át,
ha megroppanni lát
a bárdos, bösz halál :
ki homlokoddal szemben
sárgán és megmeredten
új homlokot talál !

G. BACOVIA

Az új román dekadens líra egyik megkapó reprezentánsa. Versei a Halál atmoszférájában születnek és az egyedüllét és az ős borongós zenéje muzsikál bennük. „Plumb” (Ólom) című kötete a dekadencia vibrálásában mintha egy misztikus gyógyszerár halálos mérgeit süritené össze.

Alkony

Mint vércsepp, hull a hűs levél
most halkán le az ágról —
és véres ablakon dalol
az alkony a világról.

És vérben kék a hegytető
s ezüstös rajt' a Hold,
vértől vörös a tótükör,
ily vörös sohse volt.

Az ablakban egy lány köhög,
— az alkony oly beteg —
zsebkendőjén egy csepp vörös :
mint hulló levelek.

Pasztell

A mélyben mélyen sir az ősz,
és minden pára, sejtelem:
s hogy hova tűnt el a madár
örök titok és rejtelem.

És egyre csak eső szítál,
a köd fakó, antik ezüst:
csak hull, zuhog és fojtogat
a nedves, őszi párafüst.

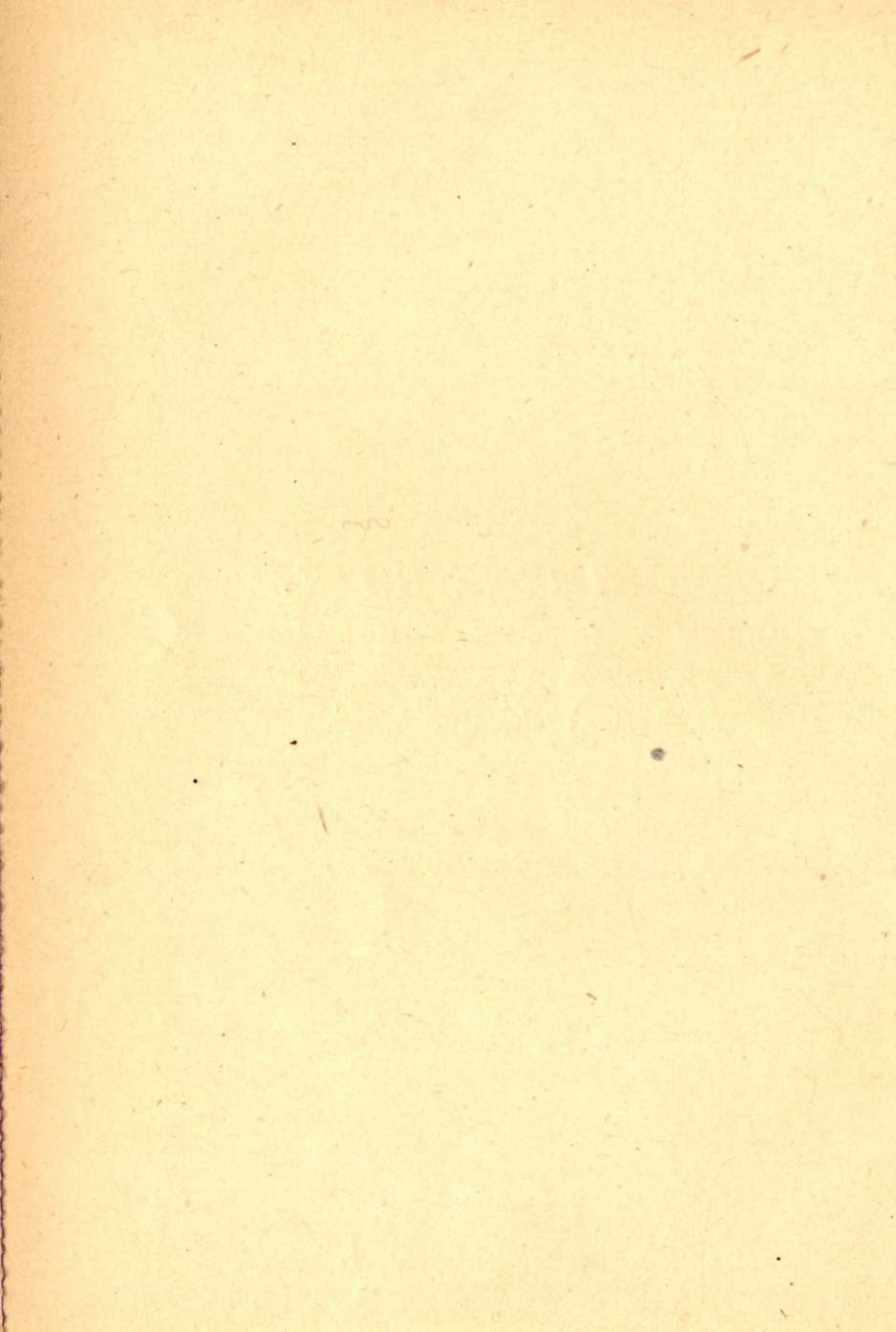
Lassan vonagló madarak
utját a felhők tartják
s elnyújtott rikkantás viszi
a hollók bucsu-startját.

Rekedt kolompok hangja szól
és este szinte félek:
oly későn van, s oly korán
— csodálkozom, hogy élek. —

DEMOSTHENE BOTEZ

Uj poéta, kissé Francis Jammes hatása alatt, de mondanivalóiban a szomorúság megdöbbentő letargiájával. A modern román lira legifjabb, — harmadik — generációjának talentumos költője.

Magány

Mint távol kagyló, úgy dalol fülem,
mint kagyló, melyben zúgnak tengerek.
Magányos vándor vagyok itt e tájon:
a csönd értem és vélem kesereg.

Árnyékod, mint a holló rámsuhan.
Félálomban reszketnek a tavak,
két fáradt karom, jaj, kinyujtom érted
és tétován kereslek, mint a vak.

Kereslek és a két kezem keres,
s megütközik az ég mennyezetén.
A csillagokkal van találkozásom,
s a bolygók tövén is kereslek én.

Az alkonyat, a piros naplemente,
mint messzi máglya, lángjával elér
és két kezemből, amivel kereslek,
a napsugár törétől csurg a vér.

A szomorúság lassan rámborul,
s köröttem sötét éjjel kesereg,
előmlik rajtam, mint halottas lovon
a bánatos és fekete nyereg.

Elmentél

Félálomban most hull az alkonyat,
s mezőkön át zihál a gyorsvonat.
Rohan a mozdony a síkság felett:
és felriaszt gubbasztó ölyveket.

Az alkonyatra halkan sír az est
s a kora ősz most hamuszínre fest
vonatot, fülkét, mezőket, ködöt, —
s az arcod ködkép az ablak fölött . . .

Vándorlótársad sápadt hold az égen —
miniatűröd ezüstözi régen.
Csak vándorol és meg-megáll veled,
vakult tükör a pusztaság felett!

Félálomban most hull az alkonyat,
s mezők fölött zihál a gyorsvonat.
(Az ősz kódén át már nézni se merlek...)
Két tenyered, két drágamivű serleg,
mikbe a melled hús hullámát fojtod.

... Amit most gondolsz, halkan, reszketeg
fehér mezőködön át ideremeg,
mint húr feszül, mit ezüstöz a hold...
(Tejszin rónákon átívelve volt.)

Elmentél, s amíg visszajössz —
itt nincsenek se bibliák, se káték,
itt minden ember báb, vagy kócos játék,
nincs céljuk, álmuk, tervük, vagy hitük,
és uccahosszat nem is nézek rájuk:
fatalizmus és bánat a ruhájuk,
mindegyik harc még és mindegyik béke:
mindenki itt az önmaga emléke.

... Olyan hágyadt és furcsa a világ,
mint egy csodás és illatos virág,
aminek a szirma forró, reszketeg —
s amit nem látott régen egy beteg...

S a levelek is hullni kezdenek...

LUCIAN BLAGA

Impresszionista költő. Verseket ír, prózában. A kötött formákat áttöri és filozófikus hajlamai vannak. A német impresszionista költészet hatásain túl is eredeti, tehetséges lírikus.

A csúcsokon

A csúcsokon.

Fönt. Csak mi ketten.

Így : amikor Veled vagyok,
egészen közel érzem :
az eget.

Közel.

Azt hiszem, ha a neved
most fölkiáltanám a Végtelenbe,
az égboltozat ekhója visszaverné !

Csak mi ketten.

A csúcsokon.

Fönt.

És egyszer eljön egy ősz . . .

És egyszer, későn, eljön majd az ősz
amikor reszketegcn karolsz át, te kedves,
és úgy csüngsz rajtam, ahogy a koszorú
száraz virágai
átfonják a kriptá fehér márványoszlopát.

Eljön egyszer a rabló ősz,
ellopja a tested tavaszát,
a homlokodat, az éjszakáidat, a vágyaidat
ellopja a szirmaidat,
a hajnalaidat,
és itt maradnak a sivár és nehéz alkonyok csupán.

Eljön egyszer a mostoha ősz
és virágaid közül
csak azokat felejtí itt :
amikkel behinted a tavaszoddal együtt örökre elűnt
szépségek sirját.

A tölgy

A tükrös, tiszta távlatokban
a torony melléből idáig hallatszik
egy harangszív-verése.

Édes suttogásokban
úgy tűnik föl
mintha nem is vércsöppek,
hanem csönd-csöppek
csörgedeznének az ereimben.

Te tölgy, itt az erdőszélén,
miért röpköd itt körül
lágy szárnyaival a béke,
s mikor az árnyékodban pihenek
miért simogatsz játékos leveleiddel?

Ki tudja, tán az is lehet,
hogy a te törzsedből ácsolják nemsokára
a koporsómat,
és a Békét,
ami majd sírom deszkái között elér,
már most szürcsölöm
és érzem, hogy a leveleid
megtelik vele a lelkem.

Némán hallgatom, hogy nő a koporsó törzsedben,
az én koporsóm,
pillanatok alatt,
amik elfutnak, — —
te tölgy, itt az erdőszélén!

A menyország fénye

Fölkacagok a Napra!
Nincs a fejemben a szívem,
és a szívemben nincsen agyvelő.
Megrészegedtem a világtól. Pogány vagyok.

De virágba szökne-e barázdáim között
a nagy Derű, ha nem fütené a Rossz?
És szádon kivirágozna-e a bűvölet,
ha nem lennél
szentem
a Bűn rejtett kéjéből összegyurva?

— — — — —

Én nem hiszek, de értem magamat!
és így ébred föl bennem a gondolat:
honnét a mennynek tiszta, szűzi fénye?

Tudom!

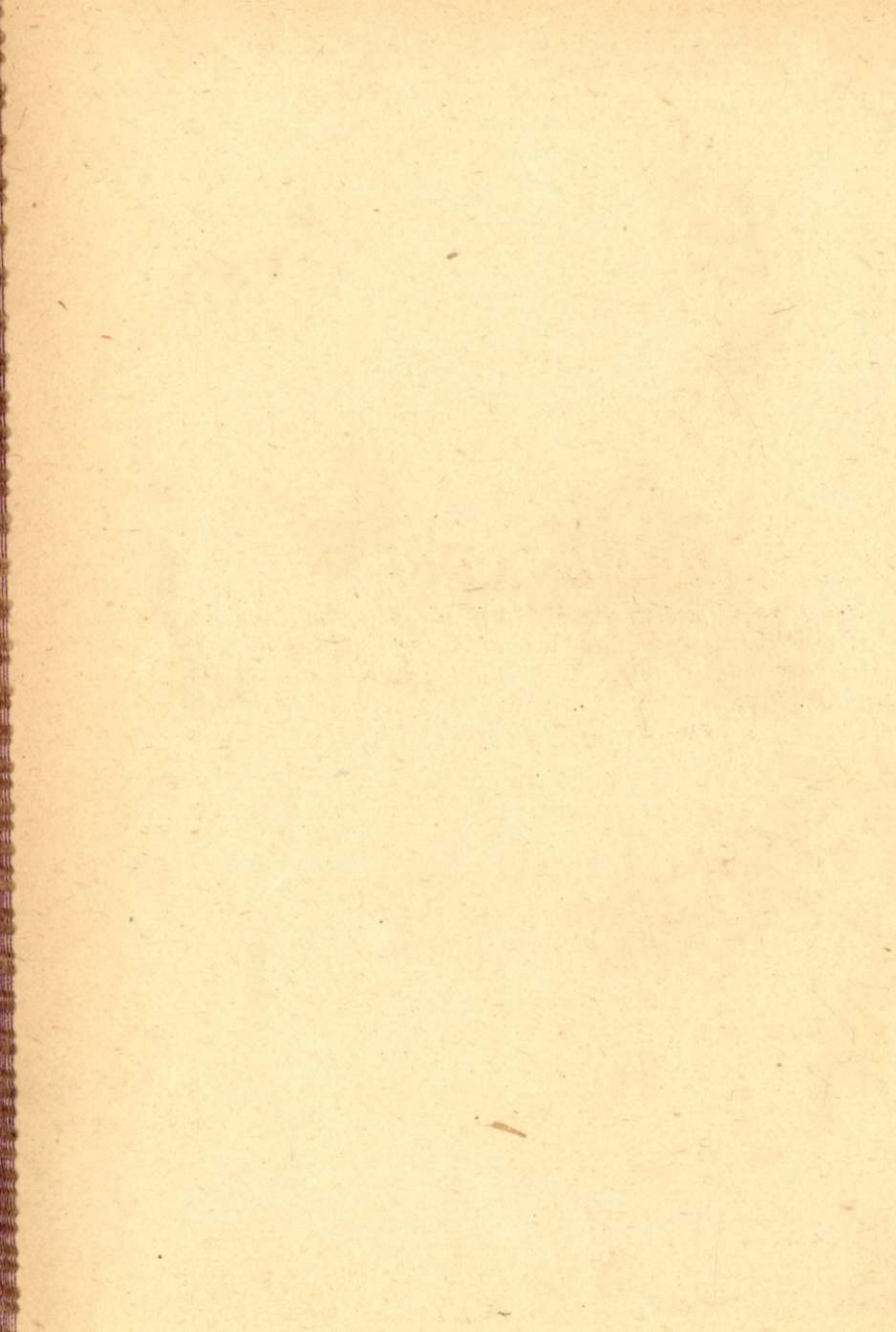
A poklok lángjától ragyog!...

MIHAIL CODREANU

*Igazi parnasszien, José Maria de Heredia iskolája.
Szonettjei a formaművészet csúcsát jelentik. Hideg és
előkelő, mint a márvány és mint a legtöbb formaköltő.
A román nyelvnek és a kötött formának utolérhetetlen
mestere. Most negyvenhét éves.*

Mária Magdaléna

Örökkön üdvözlégy, Kurtizán, te drága!
Üdv szádon a királyi mosolynak, fénynek!
Szemed szelid szeme a sápadt kereszténynek:
s profilodon Róma szent szigorúsága.

A misztikus képráma négyzete között —
perverz és enyhe figurád remegve áll:
s lebegve Idő és Tér tetejére száll,
és szent és profán fürdők fényébe öltözött.

Judeának legszebb virága vagy te itt,
testedben hordod minden asszony vétkeit,
s szivedben szüzek tiszta álma támad:

és bűneidnek örök, szikrázó éke
hogy fölöttük a nagy jézusi Bocsánat —
előmlik, mint a Glória s a Béke.

Az ismeretlen költő végrendelete

Szerelmemet öröklik szerte-széjjel
a virágok, hogy nyiljon bennük lágyan!
A szélre hagyom kóbor, büszke vágyam,
hogy hallja meg a csillagfényes éjjel!

Azúr-szomjamat igyák fel a fecskék
lendületem sasok friss szárnyán szálljon,
a haragom villámokat találjon,
s vigyék dalom a kis forrás-erecskék.

El nem dalolt álmoknak bánatát
én rábízom a zengő tengerekre,
hogy bennük zúgjon háborgón, remegve!

És meghalok. Könnyet a Bánat ad,
hogy hallhatatlant soha nem daloltam, —
és nem tudják: hogy hívnak és ki voltam? . . .

A. COTRUS

A fiatal poéta az új irodalomnak egyik heves előharcosa Erdélyben. Egyéni, szuggesztív és erős lélekzetű verseiben a fiatalság és a temperamentum dübörögnek. Több kötete közül a legnagyobb hatása a „Serbatoarea mortii” (A halál ünnepe) című verseskönyvének volt, amiben háborús élményeit énekelte meg lüktető erejű strófákban.

Előtted

Eléd szórtam nézéseem drágagyöngyét
s szemem gyémántját neked adtam én,
a lelkedet, s a testedet akartam
megvásárolni értük könnyedén.

Nem voltam jó és rossz se voltam
csak gyermeteg és csak tudatlan.

A tűz még egyre, egyre éget!
Meg kellett volna lopnom téged . . .

Lopni, akár egy idegen
tolvaj lop, csöndes-hidegen,
így loptalak volna meg én,
s így lettél volna az enyém . . .

Téged akarlak!

Akarlak téged !

Vágyom

testedre esti ágyon,
szemedre, mi homályba vész,
és benne tűz és láng a vész,
amért fehér rongyokká marlak ! . . .
Téged akarlak !

Vágyom,

testedre esti ágyon — !

Hóvánkosok közt naptól barna bőröd
fölött lennék én összetörve öröd,
sikoltanál és hangod hallani :
hajtóvadásznak bűvös hallali,
mert tőle kürt és hárfa lesz az éj :
barbár sikoly, de ízes, mint a kék ;

amíg szemedben álom, szenvedély
vagy örület van ! Részeg. Tiszta. Mély.
Lobbannak benne messzi víziók,
látomások, vagy ábránd-milliók,
vagy csak letűnt percek fölött mereng . . .

Téboly ! De gyújt !

Reggel van. Dereng !

NICIPHOR CRAINIC

Tradicionalista. Sokáig élt Wienben, inkább a német szellemet abszorbeálta, mint a franciát. Pozícióját a román lírában mélyértelmű, filozófikus és komoly költeményei erősítik. Finom izlésű, erős talentum.

Tercinák a kezédért

Pihenve, ringva most elolt :
szemed, ami napfényt dalolt
és két kezed, mi rámhajolt

fehér hattyúknak nyaka volt
homlokomra lángpántot tűztek
köröttünk minden : nyári folt

és könnyű, lanyha szellők űztek
hajadba részeg illatot
édes kakukfüvet fűztek

és átölelt két karod ott
s hogy ujjaid máris becéznek
álmom olvadva álmodott

s úgy tetszett, hogy egy halvány kéznek
virágjába szívem temettem,
ahogy a méh repül a méznek

és egyre vágyóbb, vágyóbb lettem,
hittem talán, hogy fölébredtem,
kezed varázsát elfeledtem,

éreztem mozgását a rögnek
ahogy a dombok, mint a szörnyek
egymást vonszolva, hömpölyögnek

s hogy becézd őket : könyörögnek.

A tó

. . . És minden éjjel, ha az ég kigyullad,
a tó tükrére szinaranyat hullat,
dalol a tó, s oly álmosak a dalok,
és ringanak a Hold, s a csillagok,
miket hintáz egy mély és hús meder:
egy suttogó, sötét aranyveder.
S az éjszakában örök szunnyadó:
hajnalra kincsét elveszti a tó,
mínt veszti álmát, ha megnő az este
hajnal felé, az alvó, aki leste.
Varázsos, álmos, mély és tiszta tó
olyan vagy, mint a lélek: altató,
olyan vagy, mint a terv, amely remél
s mire elértük, addigra nem él,
csak álmodsz s hinni nem hiszel te se,
akárhogy vonz új partok mágnese,
csak tó vagy, amit felgyullaszt a nap,
s mit felhullámoz futó pillanat,
tükör, vagy lélek, kit a vágy, ha fest
csillagfényével beragyog az est.

A nyár románca

Emlékszel-é a nyárra, a forró tűzsugárra,
melyben megérett már a szerelmünk lánghatára?...
A végtelenbe gördített a kék azurkerék
s a vágyfürdőben arcod szűz bíborkeverék.

Hajlongott tested vonala és lengett olvatag,
elfolyt a horizonton, mi álmos, hallgatóg,
és tündökölt az arcod édes harmóniája,
s az ondolált hegyeknek sötét és nyári tája.

Mert jó vagy, mint a Föld jó, amely most egyre szül,
s a földön szent és bájos csak te vagy egyedül,
s ahogy a karcsú tested csodák között is állt ott:
napot, termést, hegyet már titkosan megáldott.

Átlátszó ég alatt virágzó, szép orom,
ködfátyolt sejtő rezgés, élő, forró torony
begöngyölitlek most a lelkelem sugarába :
e misztikus és selymes csoda-pongyolába.

Árnyékos szellő indult, oly könnyen remegett,
egyetlen percre csak lezárta szép szemed,
sóhaj fakadt a szádon, egy röpke pillanat,
lecsókoltam sietve sóhajos ajkadat.

S nyárban, hol a nap testünkben vérré égett,
szívünk a vágyban lángolt, s erjedt itallá érett :
éreztek mindaketten, hogy a köd mikor ér el,
s szerelmünket az ősz mikor földi be dérről.

Carmen Veris

Földrzem én az Alkotó-kezet :
a Mindenség ma Tőle öltözött,
és Véle cifráz díszes ünnepet
a pillanat sugarai között.
Mert Tőle lett az erdő imaház
és Tőle dúsak mind az oszlopok :
virágot nyit és gyújt a tiszta láz
amerre ágak-íve hajlított.
A fényben fürdő rétek terhes karja
dús venyigéket könnyen fölemel :
s mint hópihe, a csúcsuk betakarja
a bimbó, ami illatot lehel.
Fönt sugaraknak tükrös fénye képén
szikráznak vékony, úszó fellegek,
s az égnek íves, horizontos végén
lebeg átlátszó, szűz angyal-sereg.
Forró vidékek szárnyas követe :
s vándordarú is megérkezett,
s a fénylő gömbös kupola alatt
csapatjuk kóbor, ingó sziluett.

A gondolat a Végtelenbe csúszik,
a selymes égnek enyhe szélein,
a szem sóvárgón távlatokban úszik,
a horizont acélos élein :
és ritmikusan ondolált a Föld
tetején a nyirkos gabnazöld.

Jó lenne most nevetni, sírni, futni
vagy harsonázva zsoltárt énekelni,
vagy óriási karral égbe jutni,
s onnét a Földet hosszan átölelni !
Az elmuláshoz, s ami hervadóban :
testvérkezés szála köt : milliom !
Testvér a rózsza, napsütésben, hóban,
s a nyíló, vagy a hervadt liliom !
Úristen ! most a Világegyetem
ép oly remegve, szentül, áldva hull rám,
és úgy kering bennem a vérütem :
ahogy a búzán végigfut a hullám.

N. DAVIDESCU

Az „Aurora“ differenciált kulturáju kritikusa, az új lírának mély képzettségű esztétikusa: nem mindennapi tehetségű költő. Különös és erős művész, a szimbolista iskolának egyik vezéralakja, s azok közül a poéták közül való, akik a modern költészet irányainak diadalaiért imponáló erővel verekedtek. Belülről fakadó versei a fantázia és a dekadencia legszélsőbb határait csapkodják a külső forma abszolút művészi kezei között.

Uj kimérák felé

Akarsz-e vélem jönni hirtelen,
Titokországba, tűnő perc alatt,
hol karavánok dús teherben állnak —
zöld fügefáknak árnyéka alatt ?
Tevék bizarr és púpos sora látszik,
úgy lépegetnek, mint a vándorok,
akik legendás kriptákat kutatnak :
mit behamuztak rég letűnt korok.

Eljössz velem, — mert hinned kell nekem —
Idumeiába. Messzi, szent csoda !
Sába tündöklő királynője vagy tán,
s bevonulásod várja Judea.
Királyuk, meglásd, ünnepelni fogja
szemrebbenésed, ezt az enyhe-lágyat,
mert visszaadja iriszed sugára :
az ő szemében fölreszkető vágyat.

Haj, összetörjük, hogyha te akarnád,
a cifra-ígés, régi szentírást,
és elveszett és messzi partok táján,
helyette íránk, esküszöm, mi mást!
S mi a világgal összekötne minket,
azt széjjeltépve, új hitet adunk:
friss csodákban lángolna a teremtés,
s új vallásra hirdetne tanunk.

Csak részegedjünk le a szertartások
nehéz és furcsa, mélyédes borában,
felejtjük a profán szenzációkat,
a bálványok, s a legendák korában!
Testünk két telt pohár lesz morfiummal,
s ha fojtogatja torkunkat a kéz:
távol virágok szagát, mint a mérget,
együtt velünk beszívja majd az éj...

Ecce homo

Piramis vagyok én, köröttem egyiptomi égbolt :
csúcsomra sárga lobogóképen tűzve a vén Hold.
Méhemben fáraók, kikre papos ritusok hoztak
temetőáldást, amíg masszivan fölsorakoztak.

Belseje gyászára szürkét századok hamuja hullat :
tömjénnel tölti a tért, s leng itt mardosó naftai illat.
Se vége, se hossza dohos és sötét boltozatoknak :
itt élnek ők, kik istenei a messzi koroknak.

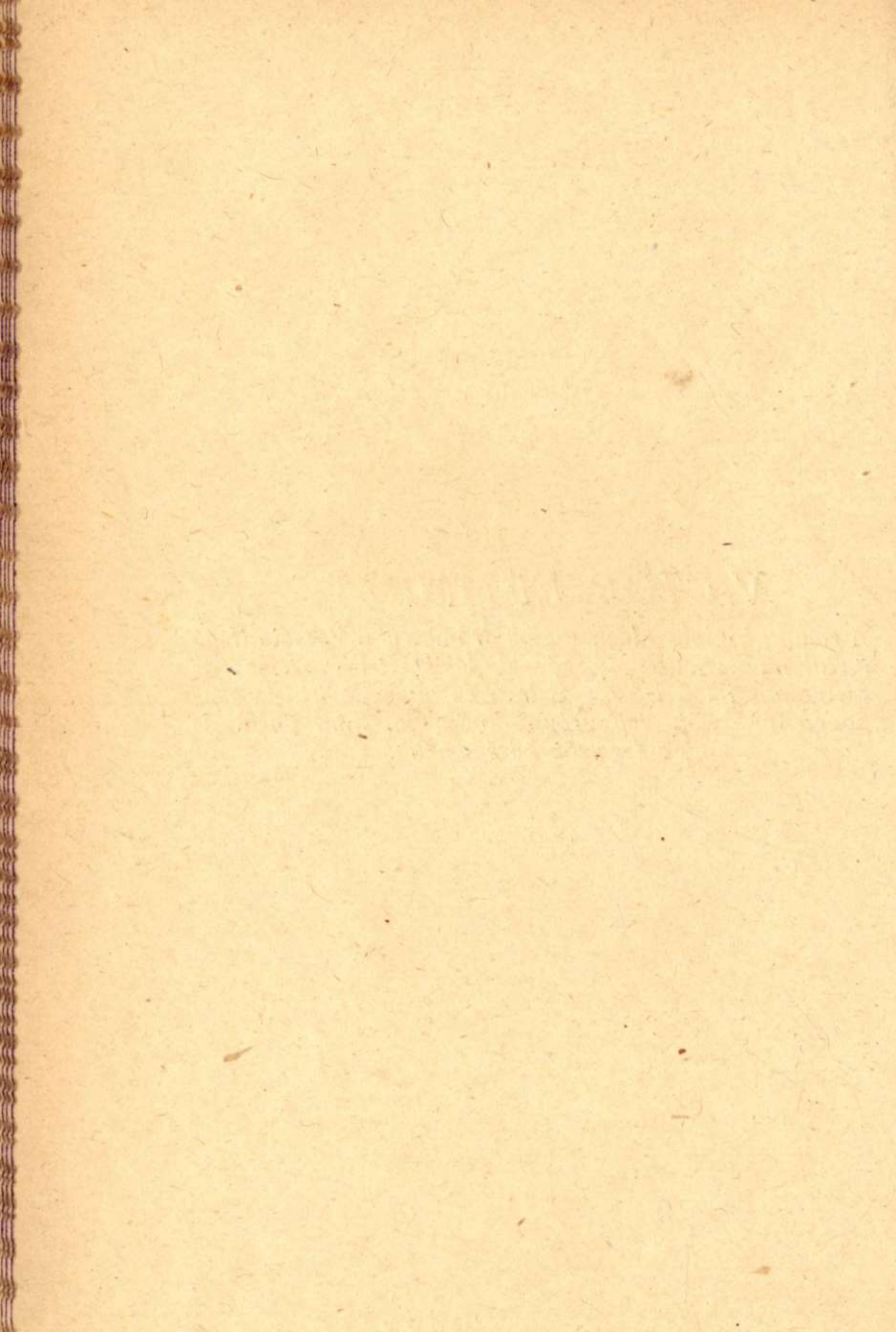

Mint ahogy régi zsoltárok lapján pornyomot az idő fogai vésnek :
itt a lét élte csak élte a mult kódébe szálló emlékezésnek.
Falak hideg és fekete nyirkán osonva suhannak az árnyak,
s nem törnek be ide a gondolat-denevérszárnyak.

Elvesznek azok, kiknek e mélybe leszállni tán kedvük ha támad,
— e mélybe mi messzi, s e mélybe mi süket, mint süket a bánat, —
s kik fenni szeretnék a mesék örök és dermedt szárait itten :
miket a századok ködmultja örvényén múmiaholtaknak hittem.

VICTOR EFTIMIU

A román irodalom legnagyobb drámairója. Versei átfogó tartalmuak, élettél. mozgással, lélekzettel és temperamentummal toll írások. Színes és megejtő képei, csapongó fantáziája és európai kulturája, mint poétát is a legelsők közé emelik.

Románc

Valami titkos félés összetör,
bolond szerelmek tüze fáj nagyon,
száz köny és száz bús vízió gyötör:
s öklöm fölé szorítom homlokom.
Te messzi vagy és én is messzi tőled,
azóta nyugalmam nem találok!
Remények, kószák, ragadnak előled —
Szívem remeg. Emléked sulyos álom...

Téged hivlak a szürke alkonyégben!
Vagy, hogyha hajnal pirul rá a fákra,
s ha a viaszarcu hold az égen
rázeng örök ezüst melódiákra!
Téged kereslek, ha vizek zenélnek —
és muzsikájuk a felhőkbe száll:
a nyár hevén és szűz haván a télnek —
szent és pogány szerelmem hol talál?...

Sápadt maszkjában vigyorog a Hold...
Szerelmem bús csodáján föl kacag!
Alatta mély örvények, száz kobold,
s vadállatok sírják fájdalmamat.
Lelkemben krátereknek pokla ég
a szenvedélyek ennyi átka láttán,
szememben láng a hulló láva még —
s kacagva gyullad föl bennem a sátán!

Grete dala

Varázsos, messzi országból jössz felém :
onnét, ahol Wagner sápadt álomhercegnői
vártak egy távoli Lohengrint.

Széles himnusszá nő a csend akkordja
és régi, íves hidak alatt, vagy várromok között
álmodik a legendás Rajna.

Sötét erdők elvarázsolt tündérei
árnyékos szemeid elé idézik a mithológiát:
Gudrunt, Brunhildát, Izoldét és a szerelmes harcosokat.

Kastélyok . . . Toronyok elhagyottan.
Örökzöld fut fel ósdi várfalakra.
És zöld az éjjel. Fény villan. Ömlik egy dal melankóliája.

De most . . . Hirtelen : a május-alkonyok vidám derűje
terül. És hangod, mint a Loreley dala
igéző, tiszta, zengően csodás

és szemeidben, amikben eddig a legendás Rajna
álmodott lustálkodva :
fölvillan igéző, hajnali fénnel
az istenek leselkedő bukása !

Páris esőben

Most égessetek illatokat a Multnak :
rikoltsanak a kürtök, a kürtök ! . . .

Fehér kőkirálynők a parkban,
milyen szomorú a ti messzinéző szoborszemetekben
az örök-nyitott pillantás . . .

Páris, faleveleiden aranylott az ősz.
Fönséges vagy és elérhetetlen —
s most letör az eső és legyőz.

Franciaország királynőit a zokogás fojtogatja . . .

Watteau kacag a parkban a Mult fölött.
De hol van a hús levél- és szénaillat ?

Luxemburgban esik.
Esik.

Arany sugarat álmodik a melankólikus Verlaine
és Beauville is szunnyadoz.

Rombadőlt a lelkem palotája . . .

Kitépték a bennem nyíló kertet,
s amiben egykor szegfű és liliom nyílt !
Most nád gyülemlik benne és nadragulya.
A tornyán egyszer zászló lengett bátran
s most rongyfoszlányt tép csak a szél . . .

Egy halk dal ébred bennem, de hiába.

Franciaország királynőit a zokogás fojtogatja :
rikoltsanak a kürtök, a kürtök !

Franciaország királynőit a zokogás fojtogatja,
Verlaine fájdalma sóhajt :

Páris, Páris, Páris : — halott !

S halott az én új életem is,
most égessetek illatokat a Multnak,

Páris, Páris, Páris halott —

és csak esik és esik és esik —
-----

esik.

Don Juan

(Részlet a verses drámából.)

Geronimo:

Megtiltom, hogy ócsárolj Istenünket!
Valami titkos, régi átok rajtad:
magasztos nevét hát ne ejtse ajkad!

Don Juan:

Istenszerelmem tán jéggé fagyott,
mert minden tetszik, amit itt hagyott?
A fény, az éj, a béke, vagy az álom:
én mindegyikben Istenem találok!
Kacaj az Isten, ami befényli számat,
s Isten a könny, amit fakaszt a bánat!
Virág az Isten, s minden, ami él,
mi tél, mi szél, mi bátor, vagy mi fél!
A nyár, a kéj, a fagy, vagy tán a tűz,
amit testében reszketve fűt a szűz,
sugár az Isten, vagy Isten az árny,
az Isten minden földi, égi szárny,
a száj, mi csókra kínálja magát,
a szív, s a harc mi nyugtot sohse ad,
a dal, mi torkok öblén törve forr,
s serleg, miben vörös rubin a bor,
a penge, mi bosszút bosszúl lovagon:
ez minden Isten szerelme, jó papom!
Mert élszent, ki azt szeretné tagadni ma,
hogy nem tettetés és cinizmus az ima,
s hogy nem hazug a halottas, lassú dal
s hogy nektek minden szépség ravatal,
s hogy mind hazug, ki álszent maszkot ölt,
s halotti sár alattunk ez a Föld!

Igaz a napfény és bármerre menj —
nem az ég igaz, de a föld lesz a menny!
Papom, bocsáss meg, ha szódat nem értem,
mert nem dicsérem az Urat, tán sértem?
Vagy tán a Hit, mit hisztek, — elhitet?
Az Istént, ti csuhák, szeretitek?
Ti, kik bűnül valljátok az erényt,
sötét falakba zárjátok a fényt,
s gyilkoljátok lelkünkben a reményt? . . .
Ti, kik az érzés szárnyát szegitek,
Ti valljátok tán az istenhitet?
Ti, kik korbácsot vágtok be a húsba,
Ti, kik a lelkeket kötitek a guzsba?
Ti hisztek, kiknek átok minden élés
és gyűlölt az a titkos ösztökélés
ami a földet virágsziromba bontja
s egy hajnalon a tavaszt kiontja?
Ti, kik az éj sötétjén megütve
csak jártok itt, de mindig szemlesütve,
a problémákra letről várva választ:
élőhalott, aki sírgödröt választ!
Ti vándorkripták, füzérforgatók,
Ti éjszakánkint fogcsikorgatók
Ti forradalmas, titkos bajvivók
Ti keserű és tolvaj vérivók
Ti hollók, kiket kolostorok takarnak,
hidegek, dohosak, nyirkosok:
nem istenhivők — istengyilkosok!

ELENA FARAGO

*Harmonikus asszonyi lélek. Finom verseinek megható
az őszintesége. Gyermek-versei irodalomtörténeti jelen-
tőségűek.*

Ősz

Ó, liliomok, hervadók,
az ősz suhanva jön
sóhajjal belőszön —
s bánattal ő a kertet
betölti s kikerget
pillangót, méhet, illanót.

Északról szél jő, oly ravasz!
Kelyhet hörpint, csurranót,
ő liliomok, hervadók!
Északról szél jő, oly ravasz
a kertekből nektárt űrit,
kiszárít és tovább süvit.

Már jő a szörnyű ár,
gyöngé virág lehull,
már jő a szörnyű ár,
és mind álmodva vár,
hogy majd felébred ő
ha méh jő, zümmögő.

Kései virágok

Késő virágok, bús kökörcsinek
a vágyatokat vaj' ki érti meg?
Hisz elmultak a virágok, a vágyak
és puszták már a tarlott pázsitágyak
s csak ti bimbóztok még itt, egyedül:
szirmotokon a szélvész hegedül.

Fájdalom ez vagy vágy?
Ó, mondd meg, mondd meg pázsit-ágy
mondd meg te nedves, könnyű rög
mire eső és könny pörög:
mióta ránk hullott az ősz
lelkünkbe köddel mért esőz?
Ó, mondd meg szél, mi erre hajtsz
hány bimbó nem bomlott virágba —
e napkoldus, halott világba?

OCTAVIAN GOGA

Erdély nagy poétája. Nemzeti és szociális érzésű költő. A román irodalomban Goga neve új atmoszférát és új ritmust jelent. A kiváló újságíró és a nagyhatású szónok nemcsak mint eredeti költő, hanem mint Petőfinek, Madáchnak és Ady Endrének fordítója is belekerül a román Pantheonba.

Válás

Csillagkastélyok borzadása elhal ma fönt az égen,
s értelme titkos énekeknek, miket daloltam régen.
Lent leng most szakadt sugára egy sápadt hold-fonalnak,
fehér és rezgőhúrú álmok ma este sorra halnak.

Hunyorgat fönn az esti csillag, fénye áttör a ködön
beteg, törött fény és kialszik lent a földi körökön.

Elmulik a fiastyuk is a szürke ég küszöbén
erdőzúgás se vigasztal szélviharok hűs ölén.

Pillék szárnya fönt a fényben haldokolva is csodás
elmúlik a természet és elmúlik ezer varázs.

— Tátong örvények mélye nyiló sötét miérett,
fényes nyakörvét vesztí ma száz fehér kísértet,
sietve menekül reményem barnába bágyadt árnya
s útra csapdos jószerencsém fáradt vándorszárnya.

Homlokom barázda-homlok a gond-gályák ráncán
s ráncot táncol a köd-sáncok láncsora táncán.

Céltalanok már az utak, csak szemem zavarják,
ki tépdesi lelkem hamvas, álmodó avarját?

Betemet a keserűség, fölriaszt az éjjel,
harcolok a vaskarokkal fojtó szenvedéllyel.

Dideregve térdel már a Nő előtt a lélek,
kitől koldus alamizsnát már zokogva kérek

pedig régen eltemettem, ám emléke itt maradt:

— grófkisasszony, szelid szentség: vess rám fénylő sugarat!

Ének

Haj, hajadon, hajadon,
csillagok közt csillagom :
éjfélre az álmok
mind Tehozzád szállnak.

Éjfélre az álom
csattog selyemszárnyon :
haj, hajadon, hajadon
engedd be az ablakon !

Surranna remegve
mind kicsi fejedre,
homlokodra úszna
ott megkoszorúzna.

Haj, hajadon, hajadon :
Nap nevetné hajadon
—hogy ragyog és hogy vakít : —
álmom fehér gyöngyeit.

Vágy

Szeretném, hogyha eljönnél velem
vár egy világos, derűsebb világ:
s egy nászrahívó, drága reggelen
minket csókolna minden kis virág.

Csendben élnénk kis falunkban ketten
csöpp házunk lenne a domb tetején,
nem járna nálad senkise szebben,
s nem lenne nálam okosabb legény.

És jó anyám is ott lenne velünk,
mert elfáradt az életben nagyon —
és így telne el nyarunk és telünk
míg él anyám, már pihenni hagyom.

Hegyek között így múltak napjaink,
köröttünk a csend és a nép dalol
és ha az est lenyugvó napja int
egy könyvből halkan majd felolvasol :

hogy távol ország emléke betölt
és hogy császári nemzetség vagyunk.
Övék volt egyszer ez a drága Föld
s belőlük jön el egyszer a Nagyunk,

akit a nép vár és aki román
aki vérünk lesz, ha megszületik
és fiatalos, friss lépte-nyomán,
jövönket mégis megépíthetik !

És megtanítod minden gyermeked
imákra, hogy az ég is megörül
„Üdvöz légy" (suttogják) – és „Hiszekegy" ...
ünnepnapon majd az oltár körül.

S mikor sivár világunk hitében
megbékélve majd én is meghalok,
imázva kérje egész falu népe:
„Bocsássák meg bűnét az angyalok!”

Ha vándor kérdi, hogy most kit temetnek,
feleljék halkán akkor a papok:
„Az Égben ilyen lelkeket szeretnek,
mert igaz ember volt ez a halott.”

Voltam

A fájdalom jegyese voltam
bennem a Bánat énekelt, —
s ha Feltámadásról daloltam,
a hangra gyásznép menetelt.

Az éjszakám viharos-árva
— s míg futottam a Nap után —
zengett a lelkem, mint a hárfa
kihült börtönök udvarán.

Uj világról zengett dalom
hol hull a könny és hull az átok
nektek csak fájt a Minden, míg
a szívemet dobtam én rátok !

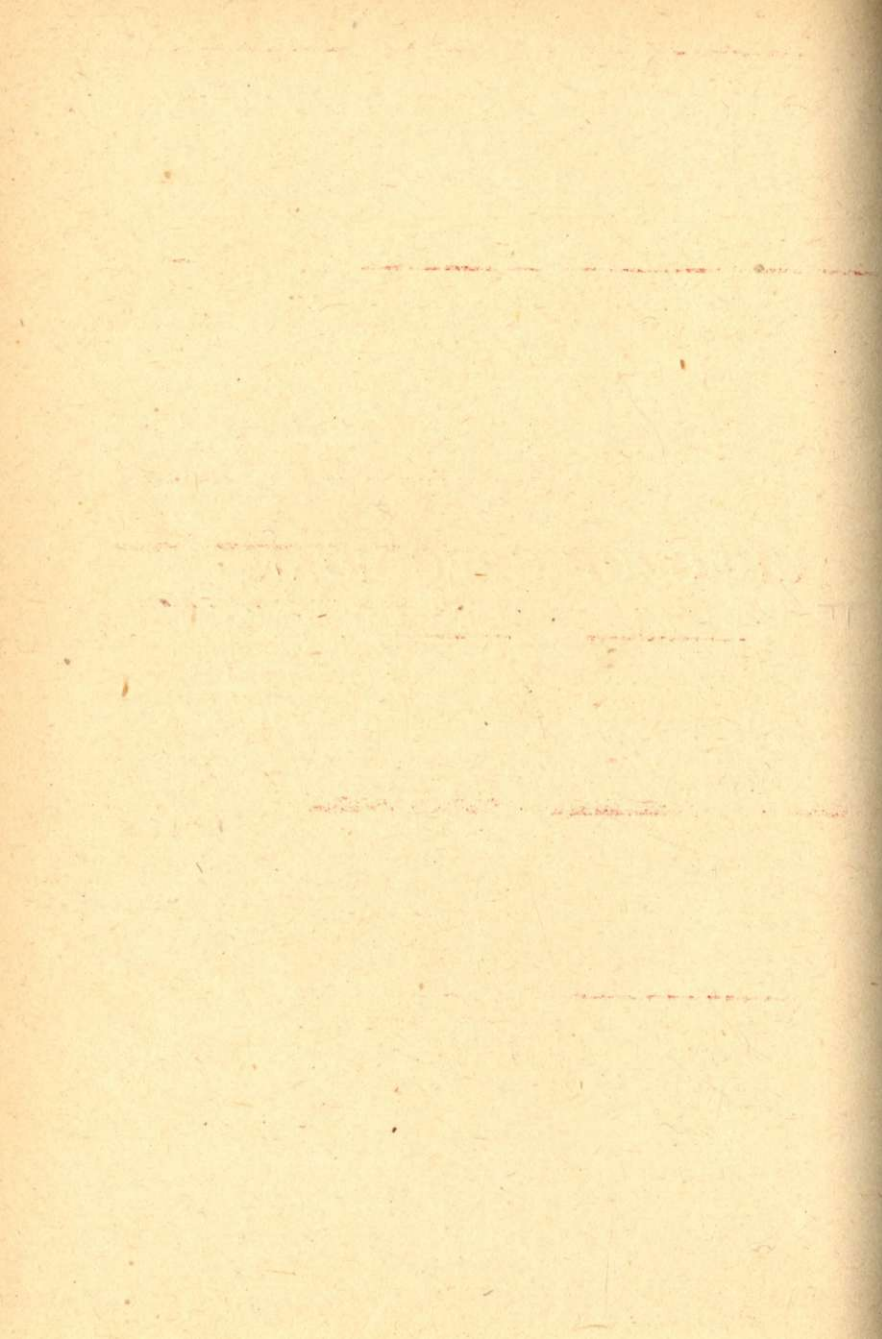
A gyűlölet ostora elbánt
az ősbolyongó Ahasvérrel,
a végtelentől kezdve átkos
világunk telicsurrant vérrel !

Fehérre vált a homlokomnál
egykor sötét és szőgszin fűrtöm :
ne csodáljátok, hogy örömdalt
nem harsonázik költő-kürtöm !

GHEORGE GREGORIAN

A gondolat igazi poétája. Az új irodalmi áramlatokat rezervált távolságból figyeli. Visszavonulva él Bucures-tiben, néhány rajongója körében. Tudja, hogy ami körülötte az irodalmi kávéházakban hullámszik, csak újabb átmenet lehet, de tudja azt is, hogy „Poezii“ (Versek) című kötetében néhány megdönthetetlen értékű verset adott a román irodalomnak.

A kezeidről

E pillanatban keserűt iszom
— oly szomorú most ez a pillanat —
árván iszom a keserű nedűt,
amit két mézes, édes kezed ad.

Tündöklő voltál, bájos és egész
és nem tudom: a lelked merre volt?
A boldogság, ha sok is, oly kevés
és két kezed ettől is megrabolt.

A homlokomra tévedt két kezed
égett alattuk bús gond-alkonyat,
és szertetépett kacagó kacsód
szegény, szerelmes bolond álmokat.

A két kezed hűs koporsó talán,
jégujjad újra fojtón beborít.
Többet nem az, nem szomjas szent talány,
már nem világít, s már nem mámorít.

Reménytelenség árvizén úszom,
s a jóval, ami tőled itt maradt:
elmúlok én és végre elmerítem
a véghetetlen Űrben magamat.

Impressziók

Fehér szél, őszi szél, végső remegése,
az évnek, ami lassan messzeszáll :
virág fölött te, percnek jégverése
vagy sárga arcon mosolygó Halál :

most temető lett minden, pusztá vész,
a karcsú formák és a szirmok hullnak
és messziről halálos, durva kéz
nyomán a nyári tüzek elavulnak.

S te szél, mintha az űr távol leszürne,
az őszi dermedzéken az életet kioltod, —
a rengeteg sötétje tán legyűrne
de győz lombján már fénylő rozsdafoltod.

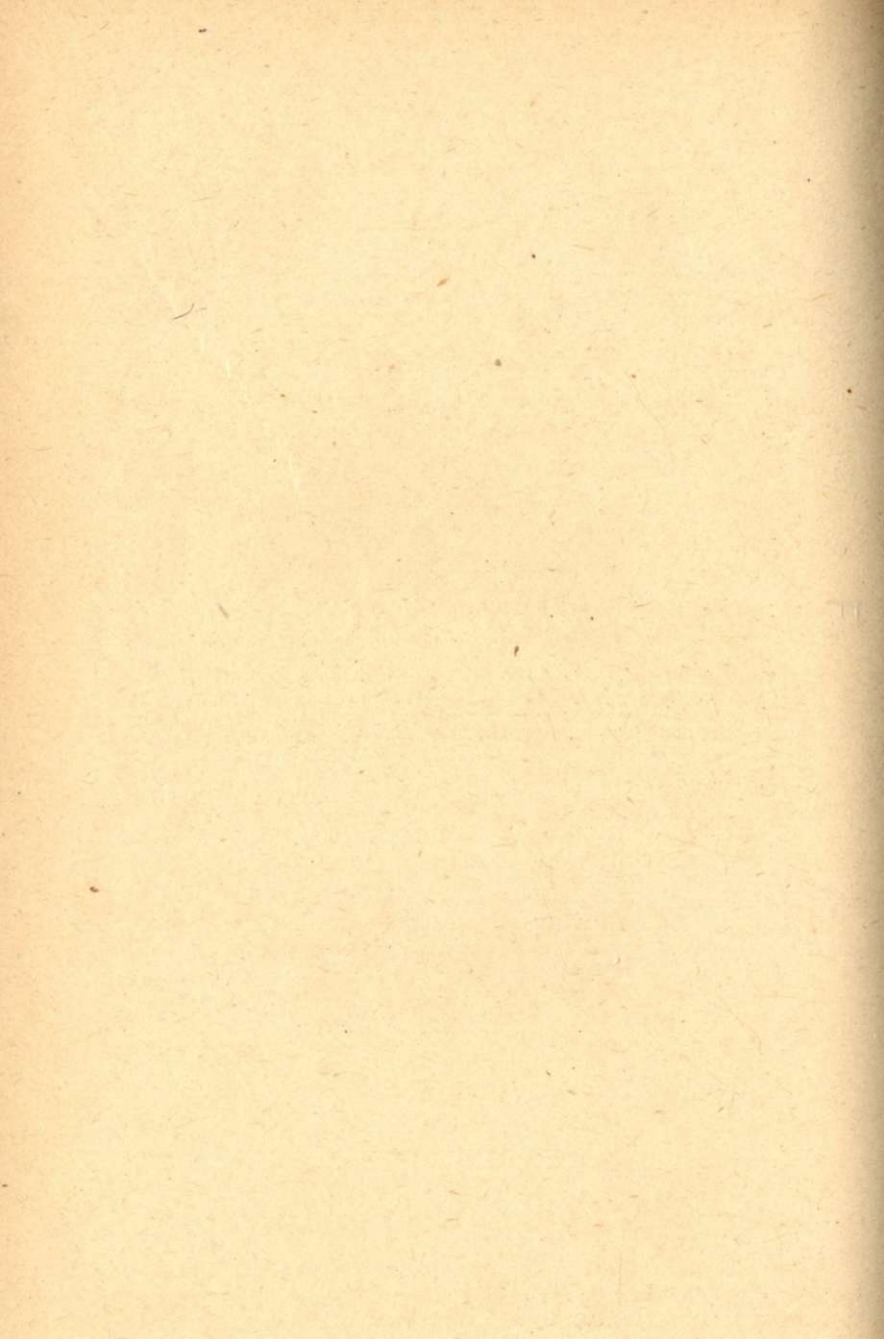
Most napról-napra sápad a horizont
s oly sárga, mint a tiprott, hús avar
és néma minden távlat, mit kibont
az alkony, vagy a hajnal megzavar.

Folyók medrét vizek mossák sietve
ezüstkupakkal ott les a Halál
a hullám csobban, nyögve és nevetve
és sejti már : a fagy majd rátalál.

A levegő, a semmi Nagyura
estére kelve ködfüggönyt ereszt,
s árnyékot vet, mint fehér kapura
árnyékot ejt a ravatalkereszt.

EMIL ISAC

*A. Cotrus előtt exponálta magát Erdélyben az új román
lira győzelméért. Derűs, szellemes és kedves író, versei
prózában mélyenjáró, értékes gyűjtemény.*

Rám mosolygott az Isten

Kerestem a boldogságot az Élet kertjében, a vér forrása bugyogott a Sötétségből — és mély és szent volt a Csend.

Titokzatosan kigyóztak az Életkert utai — és a fákon kötelek lógtak; annyian akasztották fel magukat, akik mind másokat akartak felakasztani!

Dús és kövér és nehézillatu virágok nyíltak — a könnytavak párologtak, s a fűben csontok csillogtak — ó, az Élet kertjében sok-sok hulla van, amiket a kertész elfelejtett az útról lesöpörni.

Én meg a boldogságot kerestem.

Hívtam a szellőt, hogy mondaná meg: merre van a boldogság és az Ég hideg szélvészeket küldött felém — az éjszákát hívtam, hogy a boldogság karjaiba vigyen: a tűzszemű és kigyóhajú lány.

A boldogságot kerestem.

S a fűben fénylettek a csontok és a fák ágain susogtak a kötelek — éreztem az aranymosolygást a kertben, a mosolyt, ami meghalt a gyermekekben. Éreztem, hogy úgy ballagok, mint azok mind, akik jöttek és mentek anélkül, hogy tudnák: miért jöttek és miért mentek el — éreztem, hogy minden lépésem egy csöpp vért lopott el a testemből, egy-egy mosolyt a számból. Soha többé nem lesz enyém e vércsöpp, — a mosoly is másé lesz, — s az Élet kertje, az Élet kertje is, az aranysoványekkel, a könnytavakkal, az észnek puha templomaival és forró vérfolyókkal, amiken a céltalan bölcsők és koporsók úsznak...

A boldogságot kerestem.

És egyszerre megnőtt bennem a lélek és a vér, az izom és a csont. Éreztem, hogy a testem tulnővi a virágokat, a folyókat, a fákat és a hegyeket. Kibomlottak a lelkem szárnyai és alattuk éreztem az egész világot — s a szárnyaim alatt sistergett a szívem. —

Az ég kivilágosodott. Eltűnt a boltozata, a csillagai, a holdja és a napja, — az egész világ beleolvadt az égbe és az ég beleolvadt egy forró láthatárba — és én a láthatáron lebegtem, mint az örökkévalóság madara. . . .

Rám mosolygott az Isten.

Rám mosolygott az örökkévalóságból és én éreztem, hogy a mosolya fölszív, fölhörpint, kisajtolja az agyat, a lelket és az idegeket is — s a szárnyaim szeliden lengedeztek.

És a mosolya a magasztosságig emelt . . .

S amikor a mosoly eltűnt, könnyezve jártam az Élet utcáit — megtaláltam a boldogságot.

És rátaláltam a könnyek tavánál egy gyermekre, aki fűtyülve játszadozott halott édesapja koponyájával. Amikor a pillantásommal találkozott, — amikor kiolvasta belőlem az Isten mosolyát — elhajította a koponyát, — a szeretet egyik fájáról fehér virágot tépett le és szenvedően csókolta. Szőke haja úgy ragyogott, mint az arany selyem — s az enyhén érkező reggelen az Élet utain énekelve jöttek, messzi, halvány vándorok.

D. JACOBESCU

*Versei olyan tapintásuak. mint a bársony, vagy a se-
lyem. A melankólia költője, igazi talentum. akinek tizen-
kilenc éves korában el kellett pusztulnia. A román iro-
dalom fájdalmas vesztesége ez a költő.*

Esti szomorkodások

Csend . . . Miss, most hunyd le a szemed.
Érzed ? Az este homályt tereget,
s az arisztokrata liliomkehely
idegeinkre bánatot lehel.

Hallga : susogva elvegyit a kút,
hűs liliomillatot, szomorút,
amerre bánattal szegett az út.

S míg tüdővészben pusztul el a Nap,
a hervadt parkon vére, a beteg
szétfreccsen és a rózsafény alatt
az üvegház bánata fölremeg.

ó Miss, te szőke Miss, ó árva,
csak tartsd a lelked örökkön bezárva,
zúgó vizek zengését odazárd,
ahol a rózsaszirma izolált,
és ússzon benne lelked egymagában :
arisztokrata álmok bánatában.

Sóhaj

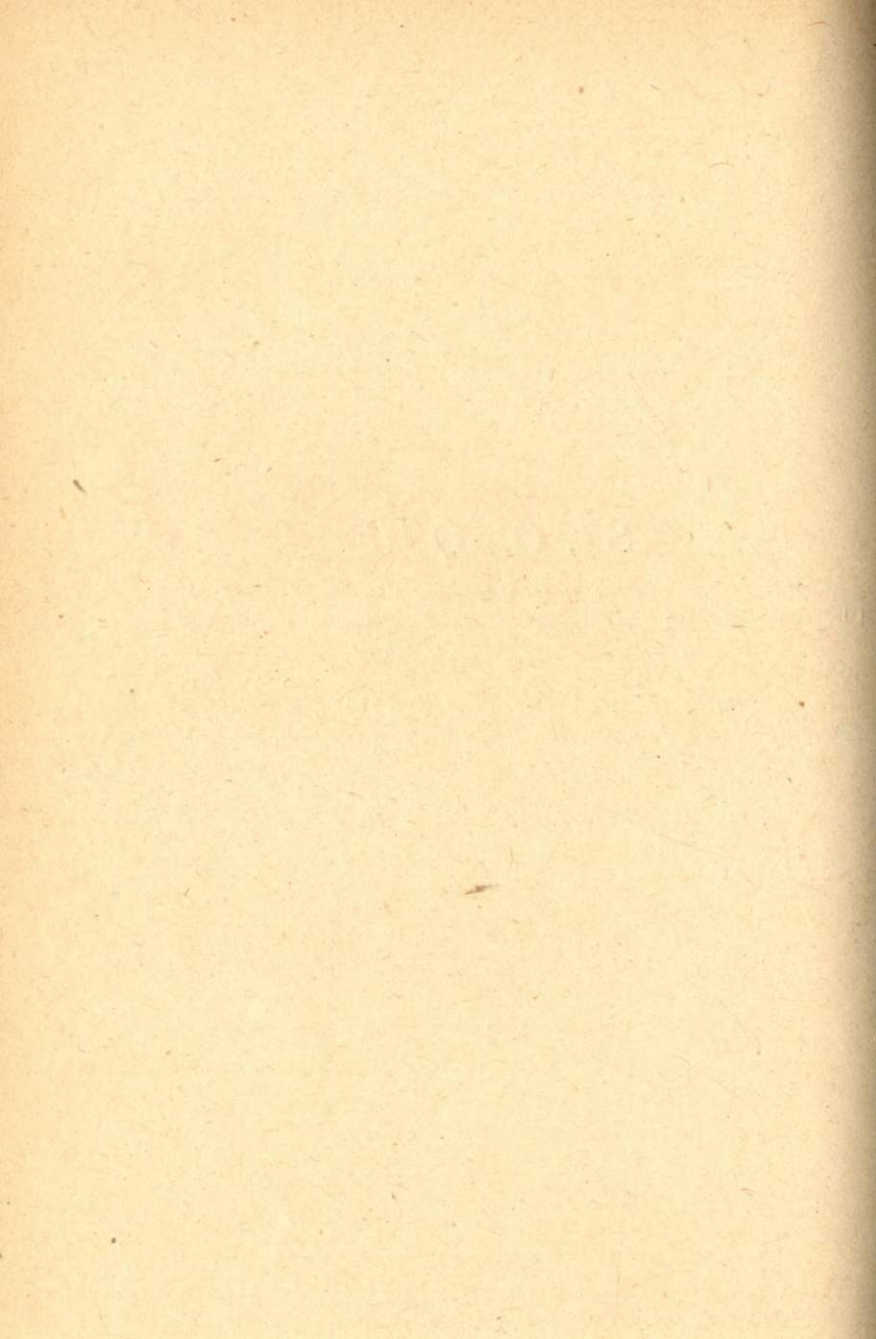
Gyáva sóhajlelkem a homlokodra száll,
amit bevérzett rozsdafoltos est,
szelíd szemedben sápadt Tavasz-égre talál —
a lelkemet : homlokodon keresd !
Úgy tévedek a szépséged elé
ahogy kút buggyan az azúr felé :
mormogva, zúgva, zengve és zokogva,
melankólikus parkon átrohanva !

Októbernek azur-fürdője várja,
elbágyadtságát medencébe zárja
és engedi, hogy egy sugárka lágyan
végigszaladjon lusta-halaványan
a kútiviznek hideg tükörén :
halálsejtelmek ősz-vörös-ölén !

ST. O. IOSIF

Ha van költő, akinek a liráját égő, piros rózsával lehet összehasonlítani, akkor Iosif költészete a pármái ibolyát juttatja eszüinkbe. Halk, szerény és majdnem igénytelen egyénisége a verseiben nemes egyszerűséggel mutatkozik meg. „Cantece“ (Énekek) című kötetle egy elhaló szív dobbanásait fogja föl és önti rimek közé.

A sas

A vágycsúcs ormáról
derűs távlat int :
elfog a vágy érted
drágakincs, megint.

Át völgyön és hegyen
és át a ködökön
ott állsz házad előtt
az árva küszöbön.

Lennék csak büszke sas
mint villám-lendület
cikáznék a csúcsról
s repülnek föl veled,

oda, hol várnak ránk
messzi magaslatok,
s örökké mosolyognak
könnyetlen távolok.

Dorgálás

Vakáció volt és kék volt az ég,
két kedves gyermek, mentünk gyermeteg
szemedben rejtély s remény tüze ég
s az arcod kérdi: nem csókolsz-e meg?

Mentünk virágzó, szent kertek között
kart-karba fonva és szerelmesen.
A Lét temploma értünk öltözött
ünnepi diszbe, nyiltan, kedvesen.

Értünk dalolt a pacsirta az égen
és minden fűszál hozzánk suttozott,
és mámoros szerelmünk akkor, régen
örömré gyujtott és elvakított.

De hirtelen egy hang tévedt elénk
s fakón suttogtat: „jaj, éhes vagyok!”
Egy árva kéz nyult éhezőn felénk
és a koldus dorgálón hallgatott.

Szemedben akkor szent tüzekre szitva
minden reményed és álmod kigyúlt:
s rongyos kabátját mellére szorítva
a koldus arca szégyenpirba fult.

AL. MACEDONSKI

A költőt, aki 1920-ban, hatvanhat éves korában halt meg és negyvenhét évig harcolt tollával: — csak most, halála után, lehet igazán arra az irodalmi piedesztálra helyezni, ami megilleti. „Litteratorul“ című folyóirata a román irodalomban iskolát adott. Irt verseket, regényeket, novellákat, szindarabokat és nem egy értékesebb írását franciául adta ki. Örök irodalmi érték az a Musset féle ciklus, amit „Éjszakák“ címen írt meg, s amelyben a decemberi és májusi éjszaka mélyen lírai és impulzív leírása egy minden vitán felülálló költői tehetséget demonstrál.

Rózsahajnalok

Mandulák és rózsafák között
mentek és a homályt nevették,
rózsaégből fény özönlött,
s a pacsirták nótába szedték.

Rózsaeégből fény özönlött,
— elbűvölő gyermekek voltak —
apoteozis-koronával
hallhatatlanságról daloltak.

Apoteozis-koronával
dalolva, halkán, lépegettek
versenyt az elmuló homállyal
és mandulák, rózsák nevettek.

A szerelem

A kék zafírnak tiszta fénye
mit beragyog csillagsugár,
csak akkor tündököl csodásan,
ha öleli aranybazár.

A gyémánt sincs réz foglalatban
ha világít holdfényes est,
és rongyokban csak rongynak látszik:
az elbűvölő női test.

A gondolat, bármily csodás is,
ha nem frázisköpenybe bujt,
formátlan, torz, mely nem hevit már,
inkább letör, vagy tán lesujt.

És mindenben a fő a forma,
de ha fölgyul a szenvedély,
csak forma nélkül és ruhátlan,
csak meztelenül: kéj — a kéj!

ADRIAN MANIU

Verseiben valami különös, Pierrot-szerű groteszkség nyilvánul. Nevet és sir egyszerre. Jules Laforgue-hatás, de mégis eredeti valőr az új román lírában.

Egy madárhoz

Remeg a holt madárral két fehér tenyér . . .

Halál nyit ajtót a börtön-kalitkán

s míg egyszer sirtunk az éneke titkán

olyan a holt madár, akár a hullt levél,

aranylevél, mert szent kincs a Halál,

amit az Isten bőven osztogat !

(Két szeme-gyöngye többet nem kutat

és nem csicsereg, hogyha megtalál !)

Hidd el ; szerelmünk is leláncolt, árva,

olyan fogoly csak, mint a kis madár.

Repülésében nem lenne határ !

De szívünk, — a mell-börtönébe zárva !

E börtön hajtja ajkam, hogy a vérben,

bánatban és csodákban csak daloljon.

Aztán a szívem vére kiomoljon —

s te megsirassad : — két fehér tenyérben !

Levél

Gondolatban, kedves, én most Hozzád szállok
a galamb repül így, Tavaszország-felé.
Fekete, poros vár, mély ez a sánc-árok
s alma-virágbimbó hullik a vár elé.

Mint tévedt emberek: napok, hosszú sorban
sötét házak árnyán szürkén elsuhanak.
Pompa is van néha: temetési torban!
És nem tudom a lányok merre vannak?

És nem tudom, hogy vágyam, mely kigyulladt,
két kék szemedre egyszer rátalál? . . .
Itt minden ég, s az ég is füstbe fulladt,
s rózsák között is pusztít a Halál.

ION MINULESCU

A modern román szimbolista iskola megalapítója, az új költészet korifeusa. A legfrissebb generáció izzó tehetségű, kiapadhatatlan témájú költője, a román Paul Verlaine-nek is lehetne mondani. Dekoratív, színes, misztikus, forró, erotikus és teli utolérhetetlen zenével minden verse. Költeményeit szerte az országban szavalják. Hatása az új költői generációra megmérhetetlen. Első verseskötete után gombamódra nőnek ki a bucarestii Café Capsa irodalmi asztalai között az utánczók, többkevesebb tehetséggel, de majdnem kivétel nélkül csak utánczók maradnak, Ion Minulescu egyénisége, ereje és fölényes tehetsége nélkül. Azok közül, akik Minulescu költészetének utánczolásával irodalmi öngyilkosságot követtek el, alig lehet megmenteni egy-két nevet az utókornek. „Bronzmaszkok és porcellánlampionok“, „Kései románcok“ és több, más kötete a világirodalomban is arrivé költővé avatták. Sokáig élt Párisban, a legfrissebb francia impulzusokat oltotta be a román lírába, amit egyénisége markáns vonásaival uralt és ural megközelíthetetlenül ma is.

Zenétlen románc

Szeretsz. Szeretlek. Szerettük egymást : eddig.

Ki tudja, meddig ?

Két kinyílt virág :

szeretsz, szeretlek. Tudja a világ.

Ki tudja, meddig ?

Nem kérdezem : ki vagy ? Te sem, hogy ki ő ?

Manon Lescaut-t szerette így Des Grieux.

Ősz volt, s az alkony koncertje

lila,

fehér,

rózsza,

és *bleu*.

A szánk a kertben csókon osztozott —

száz márványnimfa elcsodálkozott,

szemükben fénylő kérdés reszketett.

A fűben Zeus ijat engedett

s hogy mellőle más félve eloson :

mosolygott rajtuk görbe-gunyoson.

Szerettük egymást, s ha egyszer összezuzod
emlékeink, gondolj rá, hogy a blúzod,
tépett, fehér és lengő tóga volt :
alatta Vénusz melle haldokolt.

Szerettük egymást dúltan,
vadul és tébolyultan
mi ketten.

Fehér szobrok meredten,
féltékeny lázba'
néztek vigyázva.
Zeus kövéválva állt —
míg nyila mérge ránk talált.

Szerettelek, szerettél,
két kinyílt virág.
Szerettük egymást. Meddig? . . .
Te sem tudod. S nem tudja a világ.

Annak, aki jönni fog

Honnan jössz ? . . .

Merre az ország, mi ölbe kapott ?
Hol láttad meg először a napot ?
Örült szelek kergettek tán felém ?
Vagy kóbor bárkák hoztak ma elém ?

Jöttél, hol rezgő aranyak álmát
a sivatagra hintik a pálmák.
Jöttél, hol este sirnak a puszták :
s az arcod nálunk összezúzták.

Citromvirág se nyílik itt és nem harsog ám tájunkon büszke ének,
tíbornyáznak és testük olcsón adják a felhevült legények !
Sárbörtönünkben Rád talál
A Rothadás és a Halál !

Kezed a Szent Szüz kezei, bizánci falra festve!
Rémült szemed oly zöld, mint zöld a holtviz estve!
Fekete spleenből hozod a fényt,
az éneket, a tüneményt.
Jöttél, bizánci Máriám,
s oly könnyű már kálváriám!
Az ég fölöttem azuros-érc —
s már fut mögöttem száz lidérc!

Ó add kezed, s vigyél magaddal drága, —
hol tárt karokkal vár a pálma ága,
hol messzi fák örökre csak sötéten és zöld foltokban telelnek.
s hol Szaharát teritenek koporsók mélyén szült sötét szerelmek.

Magdolna, éjjel

*C'est la femme, qu'on aime á cause de la nuit.
(Villiers de L'Isle Adam.)*

Esik . . .

Sötét a járda és sötét az est
és kinn a lámpa ibolyára fest,
japáni ernyőt rajzol, bent sápadt ovális
a női arc, s a nedves női váll is
és sápadt benne drága árva szája :
az éjszakának fáradt Magdolnája.

— — — — —

Esik . . .

Kis lépte most kopogva ázik,
mellette száz férfi csatázik,
és tűnnek ők és újra jönnek
és néki soha nem köszönnek,
utjában százan utolérík
ma este már el nem kísérik.
S úgy suhan ő is, mint a sár
melyre csorgó csatorna vár.
Ma senki nem fog párja lenni
és senki sem hívja ölelni.

Esik . . . Esik . . .

S mint kandeláber, ragyog a járda
az uccaházak sorába zárva,
kandeláber, mit áldozának
a drága, bűnös Magdolnának.

— — — — —

Én nem tudom, hogy honnét jöttél,
s te nem tudod, hogy honnét jöttem,
de jer velem, te ismeretlen
Magdolna, légy ma szent fölöttem!
Szerelmünket lámpák se nézik
ajkunk a vágyaink becézik,
csak elmerülni bent az éjben,
csak elmerülni bent a kéjben!
S így egybefolyva — tengerek! —
forró tömbök, vagy hengerek
vagyunk, mit gyurtak ördögök
az éjszakának, mely örök!

Nem az első voltál

*Et tu me perdras, si je me perdrais, car je suis
celle, qui est perdue, sitot trouvée.*

(Marcel Schwob.)

Nem az első voltál,
de vagy : az utolsó
szeretők rokkáján
most perdül az orsó !
Enyém addig voltál,
ameddig akartam,
ha elmész ma tőlem,
arcod eltakartam.
Terád ott kint várnak
rideg, fehér párnak,
mohó himtigrisek,
kit ketrecbe zártak.
Vár rád most az ucca :
eredj hozzá, párom
én a tegnapiakat
vissza sose várom.
Repülj el hát tőlem
indulj büszke bátran
piramis vár Téged
nem őriz a sátram !
Vár az ucca torkán —
szenzáció, — orkán !

Jaj, de mély az árok —
de ravasz kufárok!
Egyre többen várnak . . .
Százezren is vannak
se vége, se hossza
ennek a zshivajnak!
Az elsőt felejtve
várnak egyre, újra,
föltépve már bennük
a mámorok húrja.
Repülj és győzi majd
testedet mindenki:
legyőzve is győzől:
mert nem ér el senki!

A hazug nő románca

Tudom, holnapra megcsalsz, mert ó, csak csálni tudsz,
és messzi futsz és messzi jutsz és másnak mást hazudsz,
de mert ma itt vagy és enyém vagy, — könnyen megbocsátok,
be régi bűn a bűnöd, bűnöd be régi átok!

Most myrrhát gyujtok én neked, te szép hazug a füstben,
és mérges mérget égetek az üstben, szinezüstben,
ágyadba szekfűt, mákvirágot, más virágot, véres szírmot hullatok,
zöldre festik párnacsipkéd zöld fenyőillatok.
Eucaľyptust ültetek falszönyegedbe, lágyat,
melléje tűzők csöndesen három zöld citromágat,
most az órák már az éjfélt szerteszéjjel kürtölik,
asszonymérget asszonyszájáról férfiszájak szürcsölik.

Elefántcsont-fésűd tépje dús hajadnak erdejét,
adja melled szent anyáknak bőven csorgó bő tejét,
forrald szájad oly forróra, mint a számum, hogyha zúg,
és a szélben, mely kigyulladt — két szemed lesz csak hazug!
Valld be hát, hogy hányan estek el parázna testedér,
s hányan vannak átkozódók s nem felejtik el, amit a tested ér!

Te messzi futsz és messzi jutsz és másnak mást hazudsz,
de mert ma itt vagy és enyém vagy: könnyen megbocsátok,
be régi bűn a bűnöd, bűnöd be régi átok!

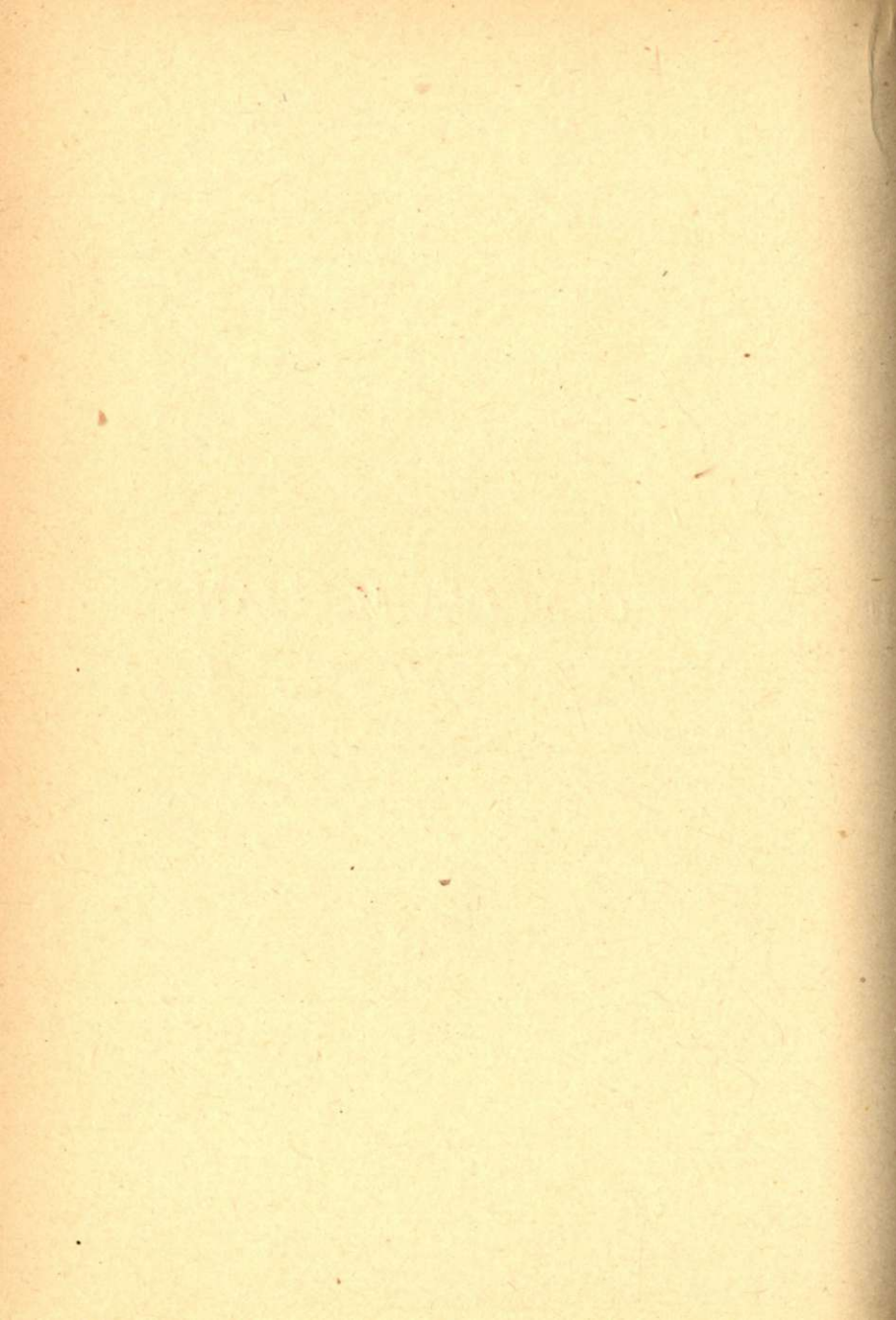
Csak add a csókod némán, míg száll e lázas éjjel,
csak hintsd a mérget széjjel, hazug, vad szenvedéllyel,
mi bús mámorral töltő és én, a sápadt költő,
csak perc-koldus legyek, ha fut száz emberöltő:
Csak öntsd belém a mérget, s amíg szemembe nézel
a méreg mézzé mállik, s lelkem pohár e mézzel!
Fonj fejemre koszorút is, zöld borostyánágból,
szeplőtelen szerelemből, örök hazugságból!

A szánk némára fagyva, a hold, s az éjjel vár még,
virágos ágyon vágyunk két egybeszállott árnyék,
egymásba foly a mézünk, egymás szemébe nézünk,
éjfélkor kezdjük el és hajnalig misézünk!

CLAUDIA MILLIAN

Az új román irodalom asszonylirájának legfőbb képviselője. Reprezentáns költőnő. Sokszor szenvedélyesen erotikus. Verselése és szófűzése, technikája és modora a kámea-gyűrűk művésziességére emlékeztet.

Szkarabeusz

Mert misztikus vagy, s szunnyadsz köveken, vagy virágon :
ezüst a szárnyad és csupa zománc,
darázs vagy aki fáj és méh ki gyűjt az ágon :
a szád hazug száj, s a röptöd se tánc.

És jönnek asszonyok, fájást kívánva kéjben,
kinok előtt, akik majd térdre esnek :
s kik meggyötörnek ezer cifra éjben,
s kik combjaikkal éhes hímre lesnek.

Parfüm

Mint fekete füvek hajlanak, vad hajad úgy hajol épp
belőle álom és feledés illata száll:
mint fekete füvek, miket csókol a szél, s vihar is tép
s amiket hajlongó skiccben a Halál kaszál.

Feléd a végtelen szagára éhes asszonyssereg suhan,
s a fekete fűben patinázott mellű lányok
karavánja az öröklét parfümjére szomjasan rohan:
ahogy templomba rontanak be a pogányok.

ALFRED MOSOIU

Parnasszien ; Henry de Régnier iskolája. Plasztikus és finom, a kis lelki szenzációk költője. Egyéniségét a versei hajszálpontossággal tükrözik vissza : gyengéd és szomoru ; a „noblesse“ poétája.

Az Éj himnusza

Imádlak éj, fekete mély,
beteg éj, álom-halovány,
ki elsimitsz itt minden örvényt,
hullámot, felhőt, földi törvényt.

Sötét vagy éj, hideg vagy éj,
Bűn és Titok benned mi mély,
s hogy mit jelent az Egyedül,
csak hegedüdön hegedül.

Csöndes vagy éj és uj vagy éj,
halk hullásod a földig ér,
és jössz, mint távol Messiás —
ki békét itt és messzi ad.

Imádlak, ha nincs hatalmad
ha sirsz, s a könnyed reggel: harmat,
mi virágszirmokra felül:
s árnyad pirosan menekül.

Imádlak éj, ha reggel ér,
s a naptól rád csorog a vér,
imádlak hamvadó Mulás
Titok, Igazság, Indulás!

És ha kigyultak csillagid
benned ős Syracuza hitt;
a kikötők csodája húz
Te ismeretlen kalauz.

Hellén vizek hullámhabát
Homér is látta rajtad át,
s látott éj-pillái alatt
elégni messzi várakat.

S ki Waterloonál is megállt
s titokban, halkán ott leszállt
Te voltál éj és betakartad
a legyőzöttet, a legnagyobbat.

S kit ért szidás és gyalázat
gyűlölködés és kin-alázat:
Jézus karjaid közt lehelt
utolsót, amikor betelt.

Mindenkié vagy, messzi éj
hozzád a csillag fénye mér,
s mikor az égről már lefut,
egy lélek ismét mennybe jut.

Mindenki itt lent gyermeked
akikre a halál nevet
a rosszat rég nem ismerik,
s a jót talán nem is merik.

Vágyakozók, ártatlanok,
ha nyilik ködös fátyolod
csak békét, s csak csöndet lesünk
mint pillék, lámpát keresünk.

Ítélet vagy és szerelem,
feléd röpül az értelem —
és hullsz a háztetők felett
s felejteted az életet.

Mindenki hív, a gyatra szív
mi bánatot az arcra szív,
hivnak szerelmes Rómeók,
mert benned szebb a bűn, a csók.

Imádlak éj, Te vagy a kéj,
amíg fiatal lázam él,
ki sebeket is betemet,
s ki nők ruháját leveted.

S amig jár itt világi tánc,
és hull a csillag-égi lánc,
keringenek ködök, körök,
az éj be mély, be szent, örök.

Csend van és egy hang se murran,
fönt egy felhőbárka surran —
hullámodon szűrődik már a
bús örökkévalóság ára.

Csók

Én áldalak csók, bűnökben fogant
a Bűnnel áldlak, amit itt alatt
a lemondás szült, s ezer bús kaland.

Ki összegyűjtöd ajkunk hallgatását
megbűvölöd szívünk száz dobbanását
én áldalak csók, szánk szüz vallomását!

Virág tűzével gyujtod föl az ajkunk
reményt, hitet, imákat öntsz el rajtunk
és általad a gyűlöletnek hajtunk.

Te vagy a vágy, a suhanó derű
nektár vagy, ám de cukros-keserű
Élet vagy és Igéret: nagyszerű!

A bús halandót örökre elérted
bocsánat vagy és démoni kísértet
és üdvözülnek és elvesznek érted!

Temetsz búcsút és bús illuziókat
hideg szájak sirjába fojtott szókat
emléket néha, rosszat is, meg jókat.

Lepkék és rózsák fénylő borzadása
alázatoknak fölmagasztalása
Beauville dala, vagy szeretők csalása.

Illat, mit évek hordoznak körül
Hit, látomás, — most Roxan hogy örül, —
balkónja felé édes csók repül,

oszlanak bűnök, cifra szenvedélyek,
az első vétket hoztad, azt a mélyet,
vagy Judeának ama régi éjét,

üdvözlégycsók, mi utóljára szállt ott,
Bánat szava, amit a szívvél váltott,
csoda-csók, szent, légy csak örökké áldott!

CORNELIU MOLDOVAN

Tradicionalista. Az Írók Egyesületének elnöke. Ír regényt, kritikákat, újságcikket és — verset. Legszebb darabjai az „Ovidiu la Tomis” és a „Cetatea Soarelui” (A Nap vára). Pompásan fordította le románra az „Énekek énekét”, Salamon királytól.

Kétség

Milyen uton járjak, hogy rosszra ne várjak ?
Ugyis, ha nem lehet, hogy jóra találjak ?
Legyen-e a gondolatom melletted hű árnyék ?
Vagy temessem lépted elé, s halálomra várnék ?

Várjalak-e, ha cikázva suhan el az árnyad ?
Ha meglebben lenn a földön égi angyal-szárnyad ?
Diszítsem-e az utadat tavaszi virágból ?
Szívjak-e a pillantásod álom-illatából ?

Ácsoljak rácsot minden ablakon ?
Oltsak fáklyákat, titkon és vakon,
hogy tán egy árva vándor erre járva
a nedves, puha uccán meg meg ne lássa,
azt, aki virraszt, azt, aki árva
az éjszakának mély kódébe zárva ?

S ahogy a hajnal hull le enyhén,
én hazatérek bágyadt-renyhén,
szempillámon csak egy csepp könny a fény :
s szivemben jéggé hült ki a remény.

Én nem tudtam énekelni

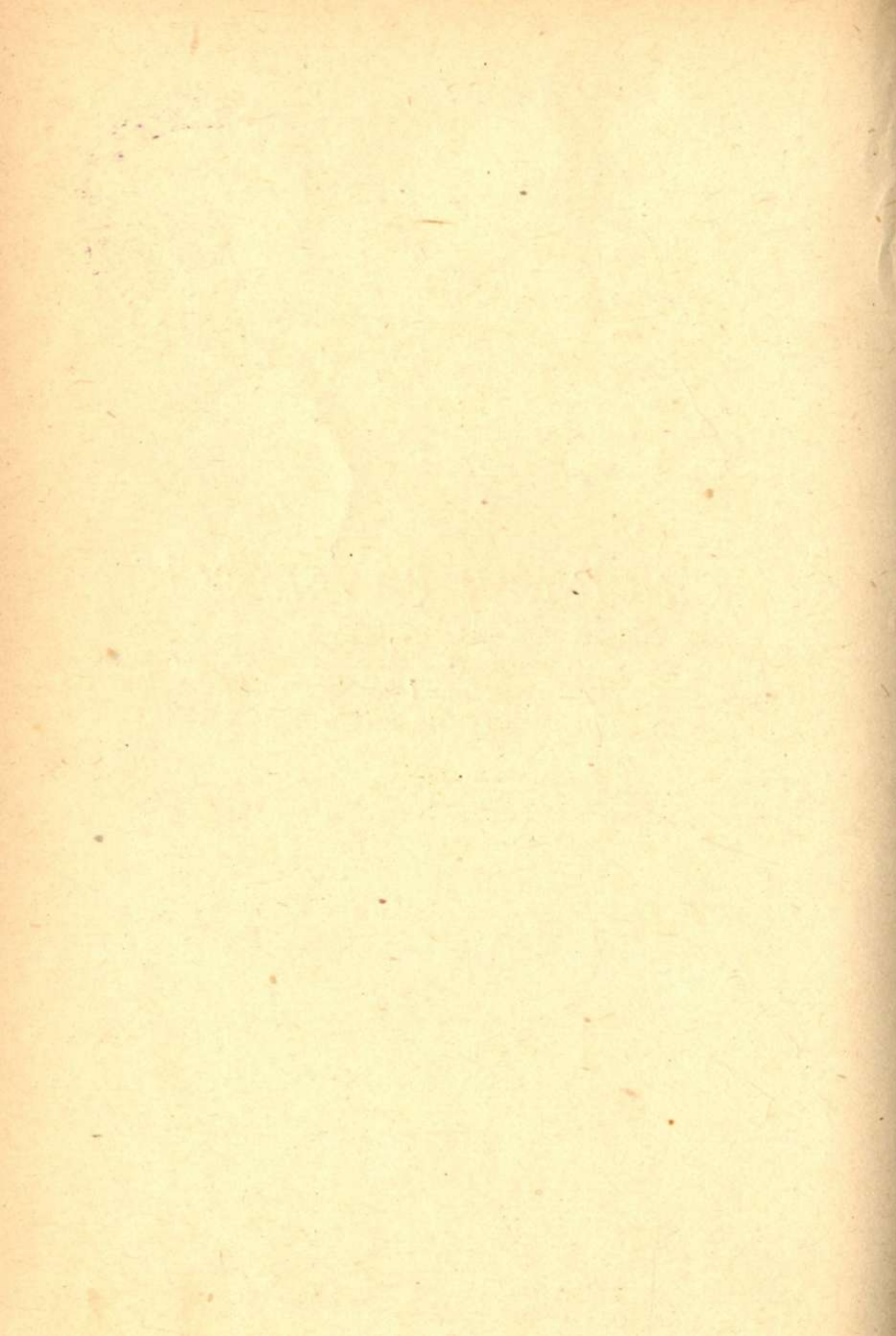
Feltüntél, Fényvirág, ragyogtál, s fiatal
suhanó lépted úgy ringott, mint a dal:
ám földreszegzett két szemeddel nem tudtam betelni
és szemedről, két szemedről nem tudtam énekelni.

Kacagtál, Fényvirág, s ezer bús éjjelen
a szád aranynyila káprázott énvelem,
ám ajkad ajkam kérdésére nem tudott felelni
s a hangodról, a hangodról nem tudtam énekelni.

Remegtél, Fényvirág és suttogó szavad
nyomán a titkos éjjel szórt villámokat:
szent borzadásom megtört, enyhet nem tudva lelni
s a boldog boldogságról nem tudtam énekelni.

CINCINNAT PAVELESCU

A román lira trubadur-ja. Néhány verse az irodalomban a könnyed, gesztusos eleganciát jelenti, formában éppen úgy, mint mondanivalókban. Nem hegedül, hanem gitárt penget, nem versel, hanem dalol.

Szerenád

Eljöttem ablakodhoz én:
gitáros, énekes legény.

Nyár volt! . . .

Bomlottak lila orgonák,
szűz sóhajtságuk: ifjuság,
szédültem illatuk alatt,
ami a a parkon átszaladt.
Meleg és fülledt volt a nap,
hajadban megcsillant a Nap
s eltévedt fürtjeid között: —
mert nem találta ki soha,
melyik arany a sugara:
a fény-e, vagy a frizura?
... És eljövök ma, mint a nyáron,
pengetni régi, hű gitárom!
A szerenádóm máris útban
ámde elárvult, bús kapudban
a hülő hervadást találom!

Ősz van! . . .

Az eső lassan hull, szitál,
az úton nedves köd pipál,
s tócsákban alvadt, szürke sár.
A hamu-alkony rám zuhan,
s Ősz asszony, ahogy elsuhan,
a fátylát szertetéli ép —
minden faág, amerre lép.
Hangomra féltékeny az alkony,
és megremeg az ócska balkon,
az ablakod nótám fölissza,
de mint hervadt szírom hull vissza
melódiám, a gyáva . . .

Most megpattan bennem a sziv :
a visszhang egyre visszahív,
a szélben húrom egyre tépem,
s gitárom hangja mártírszépen
úgy téved ablakod elé —
mint kis madár, halálos sebre
odakoppanna az üvegre . . .
S aztán, hogyha a hó lehull,
didergő lelkemben kereslek,
az ablakodnál egye leslek :
tél van ! . . .

A köd, véletlen, itt hagyott.
kezem a hurra ráfagyott,
és többé nem virágzanak,
a fűrtjeim, s a szép szavak,
s amíg a régi tűz elég,
balkonodon virág a jég,
fehér virág, hideg virág,
kihült csodák, fagyott világ.
A tűnő éjszakában im :
te elfelejtet csókjaim
s hajnalra nem emlékezel,
ha elfelejtsz, hogy vétkezel.
S e hűlő, tűnő, téli órán
csak hullva hull a hulló hó rám,
ahogy a balkónodra száll,
s pihét pihére rám szítál,
hajamra hull, elér, elér,
sűrűbben egyre és fehér . . .
Fölsir a lelkem !

Itt a tél ! . . .

Intim ének

Emlékszel-e még, asszonyom,
hogy ős volt ama alkonyon?
Az esti szélben remegett
a szél a hűs levél felett,
és remegtek a levelek,
mint lepke, aki tévedett
s kit meggyötörtek messzi tájon,
hogy szárnya, színe, szíve fájjon.

Emlékszel-e, hogy merre lett
az alkony halvány-violett?
S ahogy felénk az ős csatangolt
levélen, sárgán, halkán hangolt
egy tépett, horpadt mandolint —
idézte kint, felejtve szint?!

Ezüst lett minden és dalolt —
s a tó fölött a Hold
udvarolt.

Láttuk a víz tükörszínén
ahogy a hattyu messzi mén,
s fehérén, büszkén, elveszett
az estében, mi rálesett, —
egy fényes, tűnő, teli folt,
mit elmosott a teli Hold.

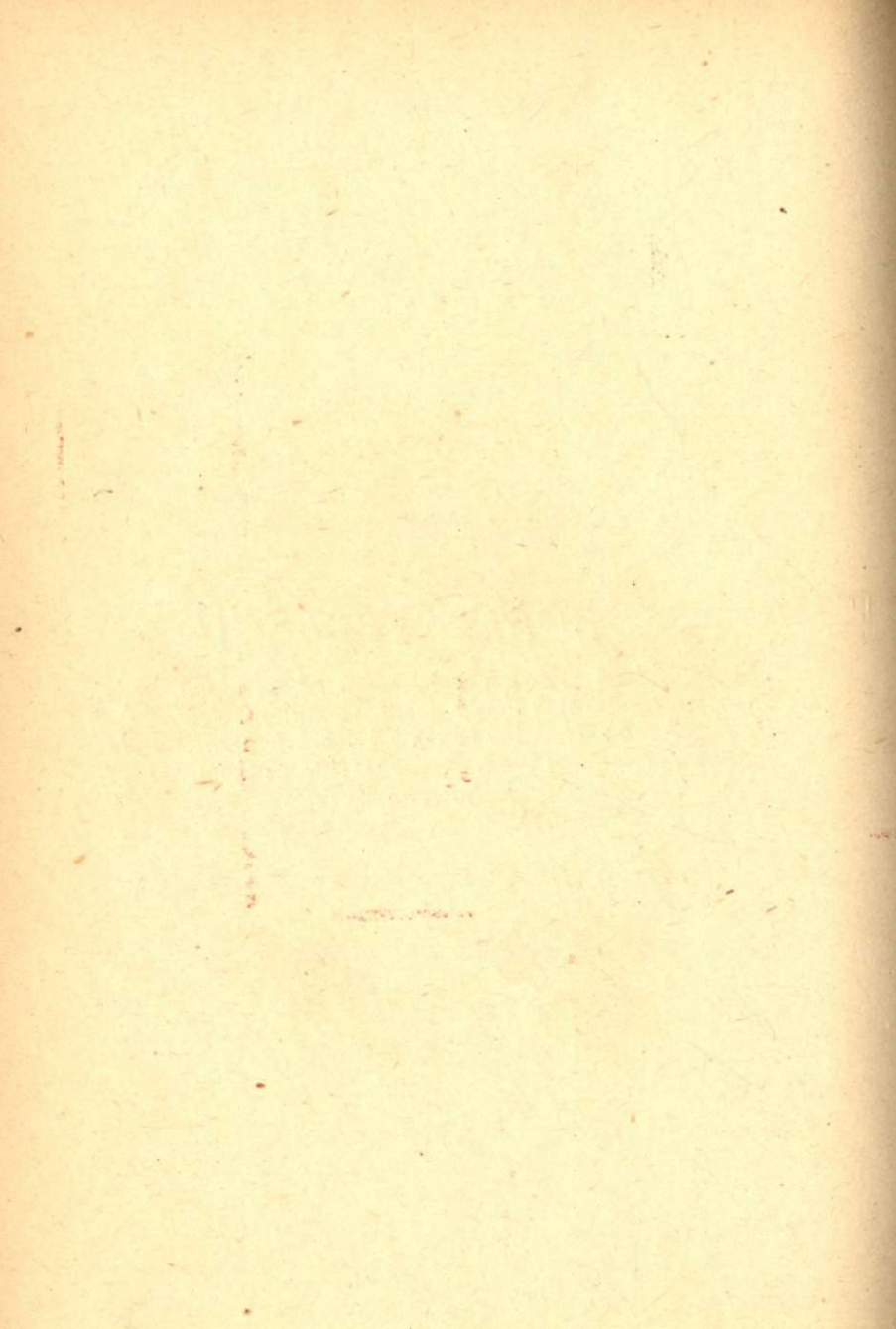
Eltüntek szív és álom ott,
mint hattyu, amit elmosott,
amíg fehér és büszke volt
a Hold, —

és minket is már koptatott
az est, amíg csak taposott
kis lábad az avar fölött,
amit nedvessé nyűtt a köd.

S az Őszben, ami így feléledt,
a hervadásban: bimbó érett :
elsárgult levelek között —
szerelmem díszbe öltözött . . .
Emlékszel-e még, asszonyom
bimbókra, őszi alkonyon?

JON PAVELESCU

„*Sigilii d'Aur*“ (Aranypecsét) című kötete olyan, mint egy gyöngyházzal kirakott ébenfamedallion. Szonetteket irt leginkább és a verseiben rá lehet ismerni bátyjának, Cincinnat Pavelescunak finom és könnyed gitárhangjaira.

Sonett

A szenvedély forró szikrája illan —
ha sugva rám szerelmedet lehelled:
mellem takarja karcsufehér melled,
amíg szemed részeg gyönyörben csillan.

Ájultan szívom, napról-napra törve:
bűnös húsodnak szédítő illatát —
és amíg a mérged kábulatnak ád,
tudom, a válás halálra gyötörne!

Végigfut rajtam ifju tűz parázsa
érezem, hogy az élet titokvarázsa
cserepes szájjal, részegen talál:

úgy érzem, mintha morfinista lennék,
kitől, ha gyilkos mérgét messzevinnék,
elérné hűvös kézzel a Halál.

Ősz

Halott a park, a hamu ég alatt
a szél zokog bús gitárhangokat.
A kőpadon egy fantóm réved el,
a pillantása messzi téved el.

A tépett, hús és hervatag levéllel
az ő szive is elszakad a széllel —
nehéz és gyászos már az őszi est,
piros szívet is szürkészinre fest.

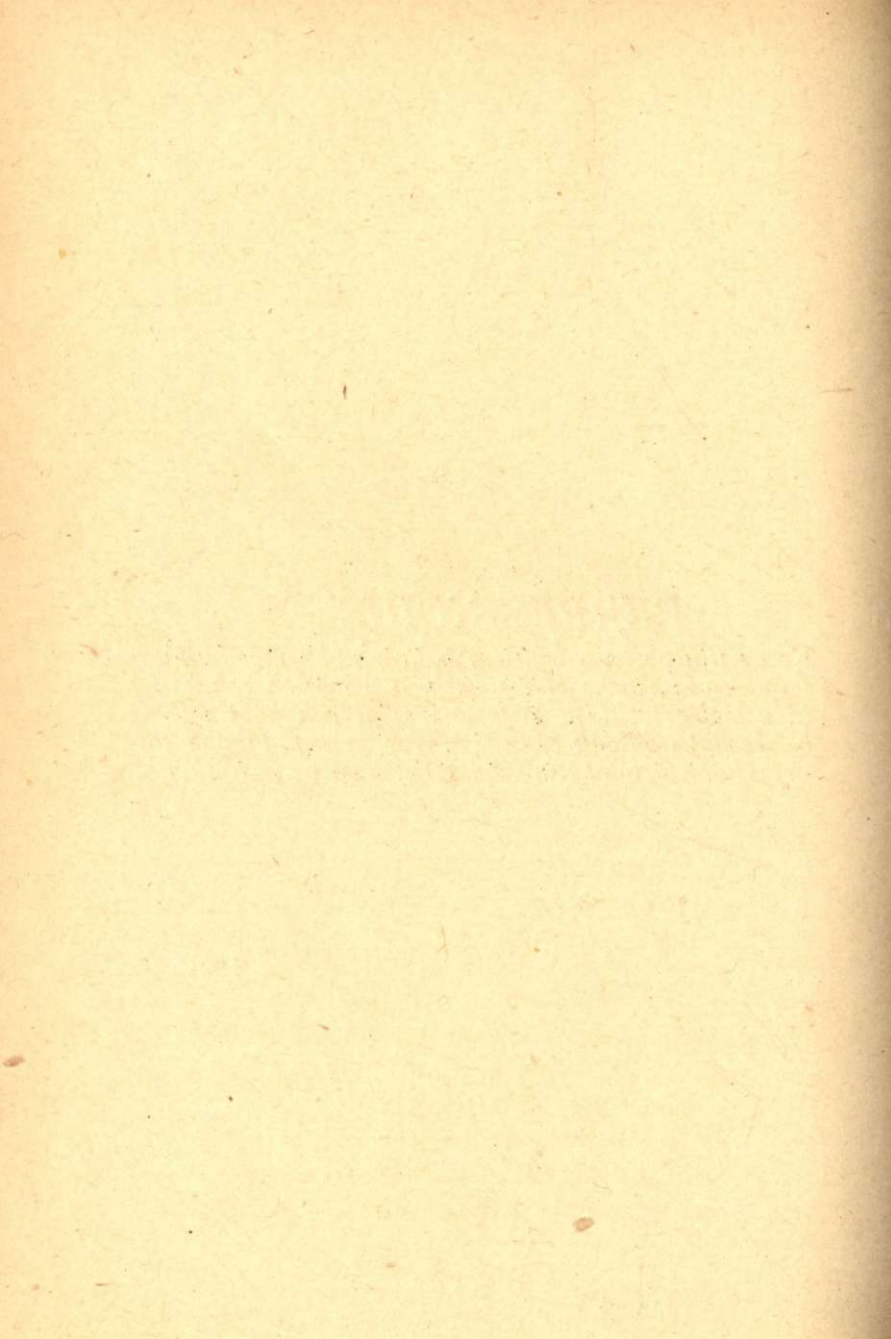
És fölcsuklik a fantóm hideg ajka
remegve átfut a zokogás rajta,
s ahol sötétbe, messzi visz az ut
utánna hosszan visszhangzik a kut.

Ifjuság, Szerencse, Szerelem
most távolodnak tőle, kéz a kézbe:
tekintetük a park ködében vész el
mennek, örök-szeliden visszanézve.

PERPESSICIUS

Ez az ifju poéta a legfrissebb lirának különös hajtása. Irónikus és szarkasztikus lélek, a verseiben sok a szív és a melegség, de a buggyanó szépségek közé mindig belecseppen valami furcsa, fanyar méreg. Inkább impresszionista, mint szimbolista. Perpessicius: — írói álnév.

Sors

*Ah! Ce n'est pas un sort! . . .
(Jules Laforgue.)*

A lapoknak igazuk volt. Mára
ráébredtünk a csatornák fagyára.
Nézzétek Neptunt, a villás bolondot!
Az éjjel mind a vizekre rontott,
s közöttük titkos forradalmat szított:
orkánt parancsolt, vihart lázitott.
Lycoriast és Phyllodocét nyögve —
s zokogásukban ide-oda szökve —
dobta a vizen a hullámtaréj
amíg viharra gyujtott rá az éj,
s mire a hajnal fénye kékitett:
mindenkit faggyal, jéggel békitett.

Most jer velem, át a hegyoldalon
amíg köröttünk sir e fuvalom.
Két elfáradt szerelmes megy csak így
ameddig csuszós-sikos ez a sik.
Forrón tépjük a hűvös havat,
amerre léptünk halkan elhalad,
nem nézünk vissza már a boldog révre,
ahol szerettük egymást már egy éve,

és hallgatjuk a bigott varjakat
— redingotjuk az ágon fennakadt —
és csodáljuk, hogy milyen ekék
tépték a nyár emlékét szerteszét,
s mikor a fagyban, egymást ölelően
megállunk majd a téli kikötőben:
teázunk majd és forróbb lesz a vérünk
amikor majd a hegycsúcsra felérünk —
de jaj! . . .

Te nem vagy itt. És könnyű párnán
pihensz, amíg én oly messzi járván
melegszenek itt a jégmezők között . . .

Nem élet, nem sors, hogy eddig üldözött!...

STEFAN PETICA

A költő fiatalon, 1904-ben halt meg. A Macedonski-Anghel-generáció egyik kitűnősége. „Fecioara in alb” (A fehér szűz) című verseskönyve és szindarabja, a „Solii pacei” (Békekövetek.) új színeket hoztak a századvégi román lírába. Verseinek pikturája és muzsikája van; ami az olasz művészetnek Boticelli, az a román lírának Petica. Verseiben néha az ős nagy koncerthege-dűse skálázik megkapó intenzitással.

Mikor a hegedűk elhallgattak

Elhallgattak. S a hang, a legutolsó
terjengve sirt az avult húrokon,
magános éjben megszakadt az ének
sötét, kihült és beteg álmokon.

Fehér vonók, oly messzi, fáradt szárnyak
megálltak, mint az égi madarak.
A húrok titkos jeladásra vártak —
felettük még a rezgés átszaladt.

Finom ujjak ragyogtak a homályban,
mint elefántcsont-billentyűk talán,
vagy arany flóták, szent, templomi szájban :
mik visszahivnak bús misék után.

De elhervadtak a gyönyör-dalok,
s a húrok is, mint szomorúfüzek
remegtek, akár a kinnal terhelt,
álmokat-látó, szenvedő szüzek.

„Kedvesem, te végzetes virág
liliomarcod fordítsd csak felém
csókold le most sápadt homlokom
kinok sötét és árnyas éjjelén.

Kedvesem, te ritka, szent virág
varázsos estalkonyon a lelkem
Téged akart birni részegen,
amikor Hozzád feleltem !

Kedvesem, kiválasztott virág,
holnap hajnalra én már meghalok —
bontott hajad válladon remeg,
s rajtam remegnek hervadt bánatok.

Kedvesem, te felgyulladt virág
öntsd át belém felforralt illatod,
holnap hajnalra ágyam lesz a föld
a vérrel és a sárral áztatott.

Kedvesem, te álmodó virág
halotti-álmom végigborzad rajtad —
magános leszel, te és a virág
s kék és sötét lesz árva, csókos ajkad.“

Jaj, a kín a nyári éjben!
Jaj, a holdfény, hogyha sűg!
Terhek bujnak e rejtélyben!
És a békéjük: hazug!

Sápadt angyal kék ujjáról
lassú álmok hullanak
meggyötörtek homlokáról
bús kereszttek mullanak.

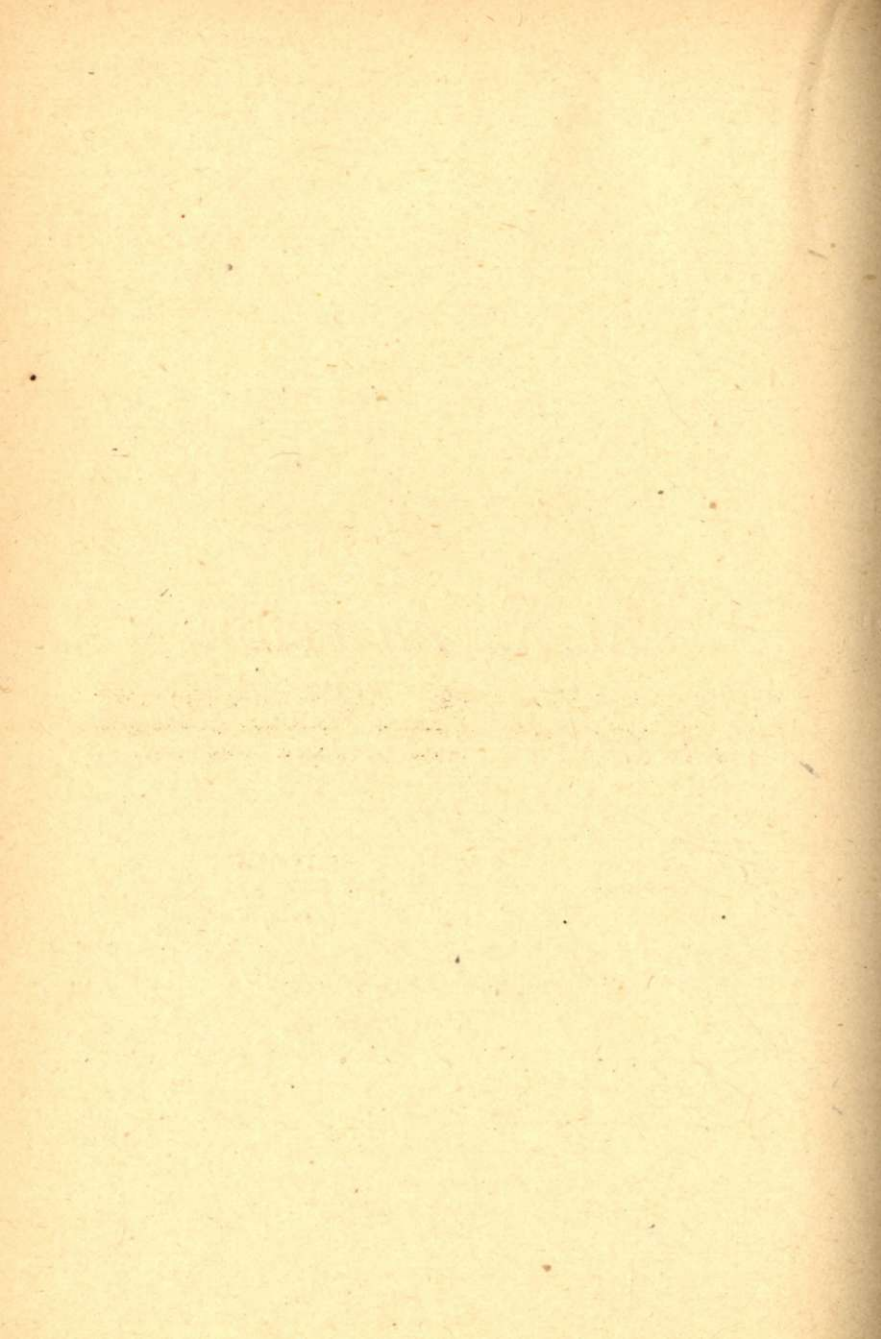
Volt szeretők álma enyhe,
vesztett kedvesűnk suhog.
Égi lépte titkos, renyhe
harang hangja, zűg, zuhog!

Volt szeretők sápadt arcán
sugárköltemény a Hold —
alusznak ők egymás karján,
síró könnyűk könnyű folt.

AL. A. PHILIPPIDE

A harmadik — legfiatalabb — modern generáció egyik jeles felkészültségű reprezentánsa. Paradox, szélsőségek között csapongó lírája mindig érdekes tanulmány.

Dal

Enyém a lelkem? Vagy tán idegen? ...
Mert alkonyok suhannak idebenn,
a lelkem mélyén, sir egy néma ének:
mint Rajnasziclán, este, hidegen,
a hangja sir Loreley tündérének.

Ha tudtam is, már nem tudom dalom.
Bennem dalol és én csak hallgatom.
Bennem dalol, oly halkan, álmoson,
ahogy folyó a medrében oson,
vagy égen csillag fénye hunyorog,
s a földön út kígyózva kanyarog.

Enyém a lelkem? Vagy tán idegen? ...
Egy csónak csobban, csöndben, ideleln ...
Mert mély a lelkem, rajnai mese,
vonz régi alkony messzi mágnese,
egy csónakos tündérszerelmese.

Ó az vagyok, a dal, amit daloltál —
mikor a Rajnán csónaka suhant
a bús halásznak és te tündér voltál,
ahogy hangodra halálba zuhant,

és az vagyok a csónakos és te : — a nagy delej...
Loreley . . .

Románc

Beteg a gondolatom.
Ez önmagammal bús karambol
ki kéne tépni önmagamból,
ahogy kegyetlen kisgyerek
kaszás pók lábát tépi meg.
Úgy fáj a lelkem, mintha test
lenne, amit az est
mindig csak kinlódva talál.
Megölném, lennék száz halál!
Megölném, többet sose hinném
a hátamon mocsárhoz vinném,
s belevetném, hol a hinár
megunt penészt zöldelni már
és künn a parton énekelve
várnám az őszt, vihart-lehelve.

Puszták az esték, mint a házak
miken elárvult ablakvázak
merednek csupasz falakon
és mély ám minden éjjelem,
mint mély az éj a tengeren,
s mély a vitorlarudakon
a zöld hajólámpák sora.
És zöldek mind a vizutak,
s a lámpák, mint az orrlyukak,
úgy elnyelik a fényt, mi bennem
embert-emberré enged lennem!
Hahó, hahó
a Csendhajó!

És jó a csend, ha jó sok
hahó, ti Csendhajósok !
Vén kisértetek, kit kerestek
lidérces szemmel kire lestek ?
A csend, s az ég sötét szurok
a kezetek hús csonthurok —
szegény lelkeket fogni jó —
(suhan, suhan a Csendhajó —)
de én itt csak magam maradtam,
hahó, te Csend,
te Csendhajó, —
a lelkemet kutyáknak adtam !
Halljátok-e, lelkem beteg !
Halljátok, vén kisértetek ?
Hahó, ti csendhajósok
a csendes csendhajótok
fordítsátok csak vissza bátran !
Kisértetek, kisértetek,
tovább ne is kisértsetek —
nincs mit beszélnem veletek ! . . .

ION PILLAT

Parnasszien. Finom izlésű költő, dúsan fakadó lirája még a szerelmes versekben is szívesen keresi fel a román népi élet motívumait. „Pe Arges in sus” című legutóbbi kötete ezt az életet mutatja be, minden színes és tradicionális vonatkozásában. Pillat ezzel a verseskönyvvel helyét végleg megalapította az új irodalomban.

2

THE NEW YORK

A présházban

Tarlókon a vadászkürt-visszhang hosszan-nyulik el.
Nézd, itt a régi hordókat, ivelt pincék alatt,
a vén présház küszöbről, amit zár száz lakat,
s ahol kádakban habzón csak az ujbó énekel.

A szenvedélyek kürtje elnémul. Hangját a Kor felölti,
ám szívünkben a vágyak ürme forr
várjuk, amíg fölerjed, s kihabzik majd a bor,
s az emlékek pohárnoka őrzí és kupákba tölti.

Úrvacsora

Emlékszel-e a hegyre, a szőlőre, mi érett,
s a házra is, amely mint madártojás fehérlett?
Emlékszel-e a selyemarcu, lágy, esti, hűvös éjre?
S kolompra és csordákra, tarlókról visszatérve?

Emlékszel a verandára, mit befutott venyige?
És hogy ama úrvacsorán, hogy hullott a menny-ige?
Citromvirág illatozott teritékes asztalon,
csikorgott a szekérkerék, ahol állott köhalom.

Csak álltunk egymás mellett, ketten, boldogan,
amíg az éj fehéren, szerelmesen rohan,
s a Távol visszhangjára tücsök felelgetett,
amíg csókoknal lágyabb szavam dédelgetett.

Remegve jött az első csillag, s levelek között
a szentjánosbogár tévelygőn röpködött.
Emlékszel-e a hegyre, s a szőlőre, mi érett?
A vágyra, mint a csillag, s a homályra, mint a lélek? . . .

MIRCEA RADULESCU

*A nemzeti hősiesség poétája. Forró elokvenciája és hit-
tel való lelkesedése inspirált költővé avatják. Versei
különösen kedveznek az előadó művészetnek.*

Szerenád

Hogyha szellő lennék,
parfümöt lehelnék,
s merészen, kényesen,
ablakodig mennék :
estefelé titkon a házadra szállnék,
muskátli és szegfű mind fehérre válnék.

Virágszagot fujnék,
kebled mellé bujnék,
észrevétlen járnék,
mint a tolvaj árnyék,
orchidea s margarétaillatokat hoznék.
s mint Velence hercege, bőven adakoznék.

Elöttem nincs már viadal :
előtted is csak én, s a dal,
benned Életkirály az ur :
és én, a messzi trubadur
úgy nézek fel rád, mint egy álom :
s néked ajánlom madrigálom.

Mert nincs néked seholse másod,
titokfény minden pillantásod.
Virágderekad öve enyhén
engedi lépted lusta-renyhén,
s nyomodban zöld kert, zöld fü lett :
lépted hercegnős menüett.

Nézz itt a parkban percre széjjel :
mily tiszta, hűvös ez az éjjel,
szavam elfut ma én nekem,
ó hallgasd, hallgasd, énekem,
s jusson eszedbe, egyszer, későn este :
szűz szépséged árnyékát, hogy ki leste ?...

SAULESCU

Érdekes, tépelődő. határozatlan, önmagával verekedő és vivódó, extrém költő. Verseit a szomorúság fátyola borítja. A világháboruban Predeál mellett esett el, golyó találta homlokán. A Román Írók Egyesülete a költő emlékére Predeálon oszlopot emelt.

Az epigon

Nem építetek kastélyokat magamba!
Bennem azoknak vára omlik romba,
akik előttem éltek!

Jaj! Ha elindul minden gondolat
gigászi, gögös, luciferi had
agyam pokol-tornácán!

Az isteneket ledöntöttem
és nem sirt senki sem fölöttem!
Mily rossz lehet ma engem birni!
Az isteneket ledöntöttem
kopár és pusztalelkű lettem.
Az isteneket elégettem!

A gigászi és fáradt hadak
romok közt, szétszórta állanak:
milyen király gyűjtötte őket össze,
hogyan gondolatban mindet megfüröszte?...

E pillanattól más uralkodik
és más király lesz ur a lelkemen:
erős és büszke, nagyszerű király,
aki mindenkor istentelen!

De éjszakára, amikor a lényem
ezer rejtelmét inkább uralom:
álomban zúgva, zengve megzavar
ezer titkos és messzi fuvalom!

Jaj! A szétrombolt várakból
utat vágnak a bős kisértetek:
a mély, örök és igazi csodák
s a még nem tagadott hitek!

Éva

Asszonyom, te mindennapra való,
te minden boldogságot adó,
és minden szenvedést adó :

emlékszel-e, az árva parkban, este
a Bánat-nektár a szánkat kereste
és kábitott a napfény, érezve már,
hogy haldokol s az ideje lejár,
agát-tó tükrén, tiszta ég alatt,
átölelt bennünket hallgatag,
s keblére vont, mint zsugori agg . . .

Ó asszonyom, mindennap kenyere, kenyérünk !
Oly sok volt már mindenből, ami majd lesz nekünk !
Emlékszel-e az estre, amelyből csak a Hold
tanácsadónk, hiányzott ; más minden benne volt ? !

Ó asszonyom, már mától, holnaptól, kezdve, s azután
ki tudja honnan, vagy mikor, mióta, vagy tán miután,
már mind a ketten fagyott, hideg, remegő kézzel
vittük a szánkhoz poharunk, ami teli volt mézzel
(és némán nézlek mindig és te szótlanul nézel.)

Mert némák voltunk mindig, s nem tudtuk : mit akartunk
ó annyi éj van, annyi vágy, s beléjük annyi mindent betakartunk
még van méz a kupában, van benne bor, még tor,
és hallgatom és hallgatod : a keblében mi forr ?

Ó asszonyom, mindennap kenyere, kenyér apostola
nem végződött még tegnap a Vágy-parabola !

Ó tégy csodát, kenyér, várnak csodára várók, —
hogy lakjanak jól mind a mindig vágyva vágyók,
akiknek bús imája bennem susog, beszél,
s akiknek vágyódása mind énbennem él :
ó asszonyom, mindennapos kenyér !

AL. TH. STAMATIAD

Egyike a legtermékenyebb román íróknak, a második generáció iskolája. (Eddig kilenc kötete jelent meg, köztük három kötet lírai vers.) Legújabb könyve a „Pe drumu Damascului” (Damaszkusz felé,) a román vallásos költészetet alapítja meg. Szerelmi lírája szenvedélyesen kirobbanó. „Parabol” című prózakötete szimbolista stílus.

Enyém voltál !

Enyém voltál és jaj, már nem csodálom !
Emlékeimben két szemed találom,
oly kékek, mint a tenger, s oly mélyek, mint az álom.
Szemed zafirját, hogy szerettem !
Beléje mindent eltemettem !
Szédültem a szűz víztűkörbe !
Belefultam az örvénykörbe !
Kerestem benne a halálom !

Enyém voltál és jaj, már nem csodálom.

Enyém voltál, mert szád volt az enyém
és szám volt szádon szálló vőlegény!
Virág, vagy harmat, könny, vagy illatár
vagy drága borral töltött nászpohár,
mit messzi herceg szűz arának ad,
oly édes, forró, csókos volt a szád.
Királyi véröv volt a bűvös ajkad
s aztán az is halvány lett rajtad,
mert sápasztott egy részeg, bús legény :
enyém voltál, mert szád volt az enyém.

Enyém voltál, hajadba sodrott lágyan
a selymes őszre váró gyáva vágyam,
s a szőke szálak enyhe sugarát,
mint holdfényt szórta rezgő frizurád,
oly bársonyos és oly búján mesés,
mint fantasztikus arany vizesés,
csobogva csodacsöndben, csodalágyan,
hajad selymébe sodró sápadt vágyam.

Enyém voltál, enyémnek kellett lenned,
mert kőkemény volt, s gömbölyű a melled,
mert mint a Reggel, friss volt, rózsaszín,
és mint a Hajnal, pirkadt rajt a szín,
enyém voltál, mert melled értem telt be,
kéjt pihegve, vagy dult vihart lehelve,
s belőle sohse, sohse volt elég ;
értem fagyott hidegre, mint a jég !

Enyém voltál, mert két karod ölelt át
mint tengerhullám öleli a deltát.
Nincs véső, ami formájuk felérje
és csillogott a két karod fehérje,
ahogy körém hús koszorúkat fűztél
és két karoddal mégis messzi üztél !

Enyém voltál, mert értem rengett combod,
ahogy tavasszal rengenek a dombok,
s ahogy tavasszal tört felém a véred,
a két combod már két barackká érett,
fölöttük szájam százezerszer csókolt
a combodról szürcsöltem ó, az óbort
vagy epret szórtam rájuk könnyedén . . .

Enyém voltál és nem voltál enyém !

A lelkem, mint faág . . .

A lelkem mint faág
árnyékban hervadó —
ámde virágba bomlik,
ha rólad álmodó.

A lelkem kút, mi mély
s mit elfeledtek rég,
de hogyha jössz felém :
hullámzó buborék.

A lelkem bús harang,
rozsdamart, néma gong
s amikor rám tekintsz :
elvarázsolva kong.

A lelkem árva tó,
a tükre zöld hinár,
tisztulva ring, ha szádon
derül mosolysugár.

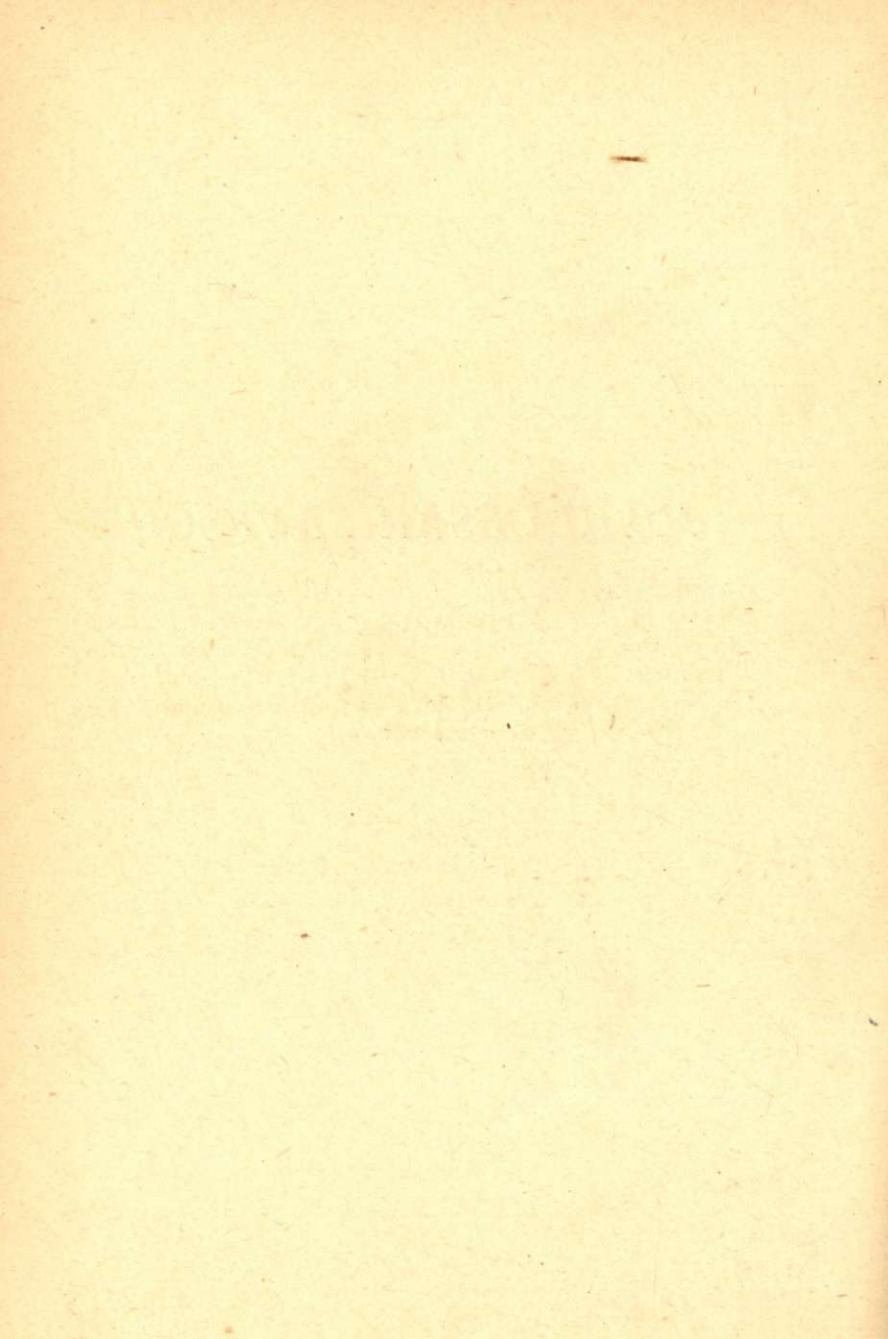
A lelkem, mint az éj
puszta, homályos ég,
de lágy szavad zenéje
viditja föl feléd !

A lelkem tengerár !
örök viharban zeng —
megcsókolsz és az égen
a hold bűbája leng.

A lelkem bánata
oly szomorú álom !
Ha nem lennél édes —
elérne bús halálom.

JULIU CESAR SA VESCU

Stefan Peticaval együtt Macedonski kedves tanítványa : az első modern generáció iskolája. Sok verse között az „In cetatea mortilor“ (A holtak várában) „La fântăna Blanduziei“ (A Blanduzi-i forrás) és a „La polul Nord“ (Az északi sarkon) címűek : abszolút maradandó értéket adnak.

A holtak várában

A holtak várában
béke leng és csend,
s a kapuk zárában
a holtak várában
görbe kereszt cseng.

Csillagok útjában
mélán jár a Hold.
A szférák kutjában
csillagok útjában
lelkeket rabolt.

A felhők kebléről
az éj könnye hull.
A hajnal kedvétől
— hol virág virul —
az éj könnye hull.

Az északi sarkon

Északi sarkon, déli sarkon csillagok álma végzetes-örök
és fönt és lent és kint és bent hideg mezők, halálos délkörök.
Csak jégmezők és tengerek és jég és jég a parton
mélyek a völgyek, égben a csúcsok az északi, déli sarkon.

S a halavány Hold, hegyek között, hol nem látsz földi lényt,
reménytelen fehér mezőkre süt le hullafényt
ilyenkor medvék bujnak föl, hol horizont a tenger,
hol égben vég a csúcsok csúcsa, s hol jég az égi henger.

Csak egyre alszik, egyre szunnyad a sarkon ott a Vég
és fölremegnek szakadékok, zeng a jég és zúg az ég
árva medvék lehellete komor sóhajba száll
gyöngyházmezőn éri el majd álmuk a Halál.

G. TOPIRCEANU

A román líra szellemes és groteszk zsonglőrje: szeretne az egekig ugrani és eltűnni a földi szemek elől, de mindig visszaesik a földre, s aztán káprázatos talentummal újra talpra áll. Versei valahogy Theodore de Banville: „Odes Funambulesques“-ének (1859.) hatására emlékeztetnek. A román lírában kétségtelenül külön helye van.

Egyedül

Aludj . . . a házba libbent velem az őszi éj.
A gyertya lángja kialudt, aludj csak, sohse félj !
A kandalló parázsszeme még néha-néha villan,
a csöndes éjszakában, ahogy rubinkő csillan.

Fekete éj. Az ablakon esőt csapdos a szél,
csatorna sir és multidők emlékéiről beszél
mint monoton hegedűszó, úgy sutlog és dalol
és nincs sugárfény egy se, mi ide behatol.

Sötétség, árva jóbarát, most kettőnket eláraszt,
könnyekből és világból két embert itt kiválaszt,
eső zuhog, én öröködöm feletted, és az éj felett.

És fölnyitom egy csókkal két fekete szemed.

Az úton

A néma lét fölött
ég alszik, csillaggal teli.
Kedvesem kis házát
négy nyárfa öleli.

Ugylátszik, ellenség
mutatta meg, hol az út.
Sötét ablakra leltem,
s bezárták a kapút.

Már három éjszakája
lábam az utat méri :
ki nem vágyott e földön,
a vágyam föl nem éri.

De holnap este, esküszöm
sírás lesz, vagy öröm : —
ha ajtaját bezárta,
ablakát betöröm !

I. VINEA

Egyike a legujabb román lira ama hőmérőinek, akik — nagyon hevesen — a nyugati aktivista és futurista költők időváltozását jelzik. Még nem függetlenítette magát a szimbolizmustól és így költészete különös zamatú, forrongó vegyület.

Lamento

Március-eső. Tragikus külváros.

A fák jelekkel beszélgetnek, mint a siketnémák.

Ágyöt intenek, lisztkönnyeket sirnak

és a plakátok rikitanak,

mint a Bertalan-éj tüzei.

A gátak felől az éjszaka süvit.

A kristály-fények között fönségesen haladsz,

a lelked máglyára feszített szépség,

s az őrtorony fénye süt, mint valami súlytalan sugárkéve,

diszkrét, fölfordított ritmus a levegőben.

És meggyultak a csilláros kirakatok,

s fekete profilod kegyetlen grimaszt vág a plakátokon,

s fölszivja a lámpák fényét.

Táncolni, táncolni fogsz a színház halljában,

amíg én szenvedek a léha cilinder alatt.

Ar

Homályra érett az idő, — oly régóta esik . . .
visszatértek az ijedt kolompok
az ablaküveg mögött Élet és Halál rejtőznek
és úgy zokognak, mint az esőcsatornák.

A rég elküldött levelet megkaptam
most emlékszik rám valaki messziről
az erretévedt gondolat olvasatlan maradt,
s a kéznek, amely leírta, távoli csókot hintek.

Régóta esik, keserű óra!
A boríték sárga, haszontalan papír
segítségért könyörgök, amíg nem késő,
attól kértem, aki osztogatja azt,
de nem tudtam szépen kérni sohasem.

A meggyónt gondolat, a leáldozott lélek
emlékek között kutat, mint a könyvtári könyvek porában,
lehet, hogy van még egy dal, amit dalolnál,
lehet, hogy visszahív még egy letűnt napod,
s lehet, hogy még egy húrom végigremegi
az ide-nem-érkezettség fájdalmas csodáját.

TARTALOM:

Előszó	9
D. Anghel :	
Ex-voto	15
Cythera felé	16
Levél	17
T. Arghezi :	
Ősz vége	21
Litániák	22
G. Bacovia :	
Alkony	27
Pasztell	28
D. Botez :	
Magány	31
Elementél	32
Lucian Blaga :	
A csúcsokon	37
És egyszer eljön az ősz	38
A tölgy	39
A menyország fénye	40

M. Codreanu :

Mária Magdaléna	43
Az ismeretlen költő végrendelete	44

A. Cotruș :

Előtted	47
Téged akarlak!	48

Niciphor Crainic :

Tercinák a kezédért	51
A tó	52
A Nyár románca	53
Carmen Veris	55

N. Davidescu :

Uj kimérák felé	59
Ecce homo	61

Victor Eftimiu :

Románc	65
Grete dala	66
Páris esőben	67
Részlet a „Don Juan”-ból	69

Elena Farago :

Ősz	73
Kései virágok	74

Octavian Goga :

Válás	77
Ének	78
Vágy	79
Voltam	82

Gheorge Gregorian :

A kezeidről	85
Impressziók	86

Emil Isac :

Rám mosolygott az Isten	89
-------------------------	----

D. Iacobescu :

Esti szomorkodások	93
Sóhaj	94

St. O. Iosif :

A sas	97
Dorgálás	98

Al. Macedonski :

Rózsahajnalok	101
Az ismeretlen költő végrendelete	102

Adrian Maniu :

Egy madárhoz	105
Levél	106

Ion Minulescu :

Zenétlen románc	109
Annak, aki jönni fog	111
Magdolna éjjel	113
Nem az első voltál	115
A hazug nő románca	117

Claudia Millian :

Szkarabeusz	121
Parfóm	122

Alfred Mosoiu :

Az éj himnusza	125
Csók	129

Corneliu Moldovan :

Kétség	133
Én nem tudtam énekelni	134

Cincinnati Pavelescu :

Szerenád	137
Intim ének	139

Ion Pavelescu :

Szonett	143
Ősz	144

Perpessicius :

Sors	147
----------------	-----

St. Petica :

Mikor elhallgattak a hegedűk	151
--	-----

Al. Phillipide :

Dal	155
Románc	157

Jon Pillat :

Présházban	161
Urvacsora	162

Mircea Radulescu :

Szerenád	165
--------------------	-----

Mihail Saulescu :

Az epigon	169
Eva	170

A. Th. Stamatiad :

Enyém voltál	173
A lelkem, mint faág	176

Juliu Cesar Savescu :

A holtak várában	179
Az északi sarkon	180

G. Topirceanu :

Egyedül	183
Az úton	184

I. Vinea :

Lamento	187
Ár	188

176, 27, 51
33,

